

ES Traveller

Estraveli reisiajakiri • 1/2012 • veebruar-märts • Hind 3 € • püsikliendile tasuta

New York City

11 põhjust külastada

HIINA tundmatu suurlinn **GOTLANDI** kodune maastik **SAMOA**
kauged rannad **BUENOS AIRESE** soovitusel **NORRA** kalale **EILAT**
Punase mere kuurort **SAFFRANSPANNKAKA** naabrite hõrgutis

9 771736 002002

ISSN 1736-0021

Eesti võimalusterohkeim
mobiilipank on nüüd avatud.

LÜLITA SISSE

Tutvu võimalustega ja laadi alla:
mobiilipank.nordea.ee

Tutvu teenuse tingimustega www.nordea.ee ning vajadusel konsulteeri pangatöötajaga telefonil 1772.

Nordea
Koos loome uusi võimalusi

Millest seekord?

20

34

28

42

52

14 Chongqing

Timo Vürmer tutvustab Hiina megalinna, millest keegi kuulnud pole, aga kuhu maikuust Finnair lendama hakkab.

20 Kellele Gotland, kellele Ojamaa

Gotlandil leidis Karl-Kristjan Nigesen lõputult kodust, aga ka paljut, mille pärast saart vahemerele kutsutakse.

28 Kauge Samoa

Väiksele Vaikse ookeani saarele sattus Helle-Mai Pedastsaar peamiselt seetõttu, et elab sealt kõigest 4000 km kaugusel.

34 11 põhjust New Yorki minna

Silvia Pärmann sai seekord küll 111 põhjust kokku, aga 100 ei mahtunud ajakirja ära.

42 Kuu Buenos Aireses

Lõuna-Ameerikas matkanud Kristina Mänd peatus pike-malt Argentina pealinnas ja pani jälle oma reisijuhi kokku.

52 Norra süvavetel kala püüdmas

Paul Luškov kirjutab, kuidas kogu skepsise juures temast kiiresti süvaveekalastuse fanaatik sai. Süüdi jäi Norra.

58 Soe Eilat

Käid ikka veel üksnes Türgis-Kanaaridel-Egiptuses-solaaariumis? Päriselt? Maailmas on veel kohti.

62 Saffranspannkaka

Maakeeli safranipannkook ja pärit on selline Gotlandilt.

58

62

REISIPULETING
Tee soodne reisikindlustus
www.salva.ee või reisibüroos

Reisieestlane 2011

Mulluste reisieelistuste puhul mängisid eestimaalaste valikutes jätkuvalt väga suurt rolli logistilised võimalused, nagu otseleenu ja mugavad ümberistumised, ning teisalt muidugi turul pakutav. Nii püsivad edetabelis ikka kergelt ligipääsetavad riigid ja eelistusi troonivad valmisreiside sihtkohtade seas vanad head tuttavad kuurordid. Esirinnas on Türgi, tihedalt kannul Kreeka, Egiptus ja Kanaari saared, ehk paigad, kus päike on kõige lähemal.

Uudisterubriigist leiad täpsemad numbrid ja nende järgi on oma liidrikohta kaotanud Egiptus, mille põhjuseid pole vaja kaugelt otsida. Poliitiliselt ebastabiilne olukord on reisijad ettevaatlikuks teinud ja kui me muidu end ohtudest eriti segada ei lase või unustame need kiirelt, siis Egiptuses ei tunne isegi eestlane end enam turvaliselt. Seetõttu on tõelise tähelelennu teinud Tai, ja seda nii soomlaste valmisreiside kui ka lennupiletite sihtkoha mõttes.

Aga Estraveli statistikas on veelgi leide, mis ilmselt panevad veidike mui-gama, unistama või hoopis kulme kergitama. Näiteks tegi mitu klienti 2011. aastal kuu aja tiiru ümber maakera, marsruudil Soome–Hispaania–Kuuba–Peruu–Tšiili–Lihavõttesaar–Tahiti–Uus-Meremaa–Austraalia–Jaapan. Ehk oled sinagi üks neist? Kui end ära tunned, siis võta julgelt ühendust, jaga muljeid!

Eestlasele pole võõras ka ülim luksus – näiteks aitasime leida sobiva lennu New Yorki ja klient ei pidanud paljaks selle eest tasuda ligi 25 000 eurot (jajah, ühe edasi-tagasilennu eest kahele!). Ära ei põlata loomulikult ka ülisoodsaid pakkumisi ja sadakond klienti lendas mullu Venezuelasse ja Colombiasse, makstes pileti eest vaid veidike alla 300 euro. Tänu just sellistele pakkumistele on ülimalt populaarsed meie Facebooki leht ja postilist, kus katsume ka tänava ootused täita.

Äsja sai Finnair põhjala parima lennufirma tiitli ja asja eest – Estraveli eraklientide eelistatavaks tõusid mullu just nemad. End on õigustanud nii Aasia-lendude strateegia kui püsivalt kõrge kvaliteet ja mugavus. Klientide ootusi kinnitab ka end jõuliselt lennufirmade edetabelisse murdnud Qatar Airways, mis on tuntud äärmusliku luksuse poolest.

Kõige suurema hüppe statistikas tegidki sihtkohtadest möödunud kalendriaastal Singapur ja Hongkong – Aasia tõmbab ugrimugrilast ikka hooga. Põnevamatest kohtadest torkasid silma veel näiteks Paapua Uus-Guinea, Birma ja Türkmenistan.

Lõpetada tasub ikka millegi ilusaga – Estravelil oli rõõm aidata aasta jooksul kümnekonnal paaril jõuda oma jah-sõnani mõnes eksootilises sihtkohas. Päris kahekesi või ainult oma kõige lähedasematega. Jah, kaasmaalane oskab nii suurelt unistada kui need unistused teoks teha!

MARI-LIIS RÜÜTSALU

Silvia Parmann

Jooksjad Brooklyn sillal kell 7 hommikul.

Estravel/American Express Travel reisiajakiri. Ilmub veebruaris, aprillis, juunis, augustis, oktoobris ja detsembris.

VÄLJAANDJA Estravel AS, Suur-Karja 15, 10140 Tallinn. Telefon 626 6200. E-post estravel@estravel.ee

REKLAAM Nordicom, 5666 7770 reklaam@nordicom.ee

TEOSTUS Criteri VMG OÜ
SISU Alari Rammo, alari@criteri.ee
VORM Karl-Kristjan Nigesen
KEEL Katrin Kern, Anu Vane
KAARDID Helle-Mai Pedastsaar
RISTSÕNA GH Press

Trükk Printall, trükiarv 15 200

Väljaandja, toimetajate ja autorite vastutus piiratud. Ajakirjas ilmunud materjalide kasutamine on lubatud ainult täieliku viitega allikale.

Estravelis ilmuv materjal ei väljenda Estraveli seisukohti, kui pole nii öeldud. Väljaandja ei vastuta teenusepakkujate poolt tehtavate muudatuste eest sõiduplaanides, hindades jms.

Ilmub alates 2000. aastast.
 Internetis loetav
www.estravel.ee/estravel

estravel

SEIKLUS ALGAB SIIN!

BAIKAL-MONGOOLIA RETK	07.-24.06.	2012	1990.-	GRUUSIA SÜGISREIS	05.-13.10.	2012	990.-
BORJOMI MATK	29.06.-07.07	2012	990.-	NEPAL JA TIIBET	12.10.-03.11.	2012	2990.-
BAIKALI AVASTUSRETK	17.-26.07.	2012	1390.-	KESK-AASIA RINGREIS	17.-31.10.	2012	2490.-
BORJOMI MATKAREIS	29.06.-07.07.	2012	990.-	SIBERI SÜGISREIS	19.-28.10.	2012	1390.-
HIBIINIDE MATK	04.-12.08	2012	990.-	HIMAALAJA MATK	08.-20.12.	2012	1490.-
FANI MÄESTIK JA USBEKISTAN	15.-30.08.	2012	1890.-	ANNAPURNA MATK	08.-28.11.	2012	1590.-
BAIKALI AVASTUSRETK	19.-31.08.	2012	1590.-	JOOGAREIS LÕUNA-INDIAS	17.12.-03.01	2013	1790.-

Tel: 5656 6814 • Gonsiori 21, Tallinn
E-post: info@sandberg.ee • www.sandberg.ee

SANDBERG
REISID

Luciano Merula | Dreamstime.com

Parimad villad nopitakse kevadel

Estravel on juba mitu aastat olnud trendika villapuhkuse aktiivne propageerija. Villapuhkus sobib just neile, kel on hotellidest villand või plaanis ühiselt palju aega veeta ja naabrimehelt ostetud värskest tomatist, *mozzarella*'st ja oliiviõlist suure laua taga toitu vaaritada.

Villat üüratakse üldiselt nädalaks, laupäevast laupäevani. Pereinimesed teavad, kui kulukas on kõigi pärijatega reisida, ja just villad on neile soodsam võimalus, sest mida suurem seltskond, seda odavamaks läheb. Ei ole ka muret, et tüütad teisi, ei sega nemad sind, ei pea hotellibasseini ääres sadade inimestega lamamistoolide pärast võitlema. Villapuhkus annab puhkajatele igas mõttes vabad käed – kuhu minna, millal minna ja kuidas. Vaid rendiauto on kohustuslik, kuna ühistranspordiga maapiirkonnas asuvatele villadele enamasti ligi ei pääse.

Nüüd, varakevadel, on villapuhkuse plaanimiseks parim aeg, sest valik on veel suur nii hinna, suuruse kui ka kvaliteedi koha pealt. Estravel pakub villapuhkust pea kõikides Vahemere riikides, populaarseimad on Hispaania, Itaalia, Prantsusmaa ja Kreeka.

Selle aasta üllatajad meie hunnitus villaportfellis on Island, Montenegro ja Türgi. Islandi imetabane loodus ei nõua ilmselt laiemat tutvustamist. Kes teab, see tahab. Montenegro on Aadria mere pärl, mis ootab, et ta leitaks ja temasse armutaks. Türgi on küll eestlasele vana tuntud puhkusemaa, kuid seda eelkõige valmisreisidena – nüüd on seda rikkaliku kultuuriga maad võimalik avastada ka villades.

Erutas? Aruta oma sõprade või perega, vaata www.estravel.ee/villapuhkus või küsi soovitusi reisikonsultandilt estravel@estravel.ee, tel 626 6266.

Erakordne võimalus

Gregory Johnston | Dreamstime.com

Põhja- ja Lõuna-Korea korruga

Põhja- ja Lõuna-Korea on kui tuli ja vesi – esimene tänapäeva saladuslikumaid, teine üks maailma kiiremini arenevaid riike. Albion Reisi 13-päevane ringreis viib näiteks Põhja-Koreasse just siis, kui aprilli keskpaigas tähistatakse suure ja karismaatilise liidri Kim Il Sungi 100. sünniaastapäeva. Kogu reisi kava näeb Estraveli veebist www.estravel.ee/korea.

Nikola Sorokin | Dreamstime.com

Kus puhkas eestlane aastal 2011?

Puhkavate eestlaste lemmiksihtkoht on ülekaalukalt Türgi: Estraveli kaudu sõitis valmisreisiga Türgi päikese alla aastas ligi 3000 inimest, järgmised kohad reisimüügi edetabelis kuuluvad Kreekale, Egiptusele ja Kanaari saartele, kuhu reisib aastas veidi enam kui 2000 inimest.

Üldjoontes möödus 2011. aasta reisimüügis säästurežiimi tähe all ja palju eksootilisi paiku edetabelisse ei jõudnud, võtab aasta kokku puhkusereiside tootejuht Katrin Samlik. "Tabeli eesotsas on endiselt need kohad, kuhu on Eestist palju otselende ja kus on mõnus perepuhkust veeta."

Tõeline üllataja mulluste valmisreiside edetabelis just pakettide, mitte lendude lõikes, oli aga Tai – aasta varasemaga võrreldes kasvas Taisse reisijate arv pea poole võrra, ulatudes üksi valmisreiside müügis

tugevasti üle 1000 piiri. Sellele lisanduvad veel individuaalreisid, kus Estravelist on ostetud ainult lennupiletid.

Eksootilisematest kohtadest mahtusid esikahekümnesse mullu Roheneemesaared, Araabia Ühendemiraadid, India, Mehhiko, Sri Lanka, Kenya, Maldiivid ja Dominikaani Vabariik. "Samas ei pruugi see pingerida peegeldada eestlaste tõelisi eelistusi, sest enamik eksootilistesse sihtkohtadesse sõitjatest on pigem seljakotireisijad. Paljudesse ägedatesse kohtadesse – nt Filipiinid, Bali – ei saagi ju tšarteriga," lisab Samlik.

Suurim langus ehk kahe koha ning 1000 reisija võrra tabas 2010. aasta esimest kohta Egiptust – rahutused ja busside peatamised on inimesed ebakindlaks muutnud, pigem eelistatakse kulutada enam ja valida Türgi või pisut kallim Kanaaride valmisreis.

Põhjamaade nüüdisaegseim unekeskus

Tänavune aasta on toonud juba uusi reisisihte – jaanuaris avati Võrumaal Kubija hotell-loodusspaa juurde rajatud põhjamaade moodsaim unekliinik. Viie kuuga püstitatud ligi 900-ruutmeetrisel unekeskuses asuvad kõigi unehäirete diagnostikat ja ravi pakkuvad unemeditsiini keskus ning ainulaadse kontseptsiooniga spaa- ja saunakompleks. Viimane ühendab

Eesti iidseid saunatraditsioone ja tippteh-noloogilist spaakultuuri. Kogu kompleksis on kasutatud innovaatilisi keskkonnateadlikke, loodussäästlikke ja taastuenergiat põhinevaid tehnoloogiaid.

Keskus võtab korraga vastu maksimaalselt 60 külalist, pakudes Euroopa tipp-tasemel ravi ja puhkust Võrumaa imeilusas looduses.

Tallink uuendab Rootsi lauda

Kindlasti pole me ainsad, kes on juba mõnda aega soovitud, et Tallinkiga sõites saaks Rootsi lauas einestada sama kaasaegselt nagu *à la carte*is. Laevad uuendatud, on nüüd asunud teenuseid lihvimise ja peakokki Anti Lepiku (pildil) ja laevade *chef*id tegidki avalöögi kruisilaeval (neil suurematel-aegsematel).

20-aastase traditsiooniga Rootsi laua menüü ongi tänaseks üle parda heidetud ja asendatud senisest elegantsema, tervislikuma ning märksa põnevama toiduvalikuga. Muutunud ei ole üksnes toidud, vaid ka serveerimisloogika. Mäletate järjekordi ja eelroogade sektsiooni koondunud rahvamassi? Need mured peaks uuendustega olema oluliselt leevendunud.

Täiesti uut teemadena leiab einestaja menüüst näiteks *sushi*, lausa gurmeeliku iseloomuga suupisted ning *tex-mex* valiku. Ka magustoiduvalik on muutunud senisest palju peenemaks.

Märtsiks jõuavad uuendused ka kiiretele laevadele.

Uus lisatasu Riia lennujaamas

Riia lennujaam hakkas tänavusest võtma reisirajajalt lisatasu ohutuse eest. Kõik Riia lennujaamas tegutsevad vedajad otsustasid lisada lennupileti hinnale lisatasu 6,5 eurot, ainsana kehtib erikord Ryanairile. Selle kliendid peavad enne iga väljalendu tasuma ohutuse eest eraldi seitse eurot, enne lennule registreerimist Ryanairi kassas või Riia lennujaama büroos. Uus korraldus kehtib ainult Riist väljalendajatele, transiitreisijad ei pea maksu tasuma, nagu ka alla kaheaastased lapsed ning kliendid, kes ostsid pileti eelmisel aastal.

Kuidas kaitsta end lennufirma pankroti vastu?

Spanairi klienditeenindaja 18. jaanuaril

Nagu suhtekorralduses halbade uudiste ajastamisel tavaks, on viimaste nädalate reeded toonud sõnumeid lennufirmade pankrottidest – ootamatult Hispaania Spanairilt ja veidi oodatumalt Ungari Malevalt. Spanairi otsus puudutab kümneid tuhandeid reisijaid, kellel oli ostetud pileti mõnele nüüd toimumata jäävale reisile, aga eestimaalasi on nende seas õnneks vähe – Spanairi pileteid ei olnud siin võimalik müüa (v.a firma veebilehelt).

Küll aga oli Estravelil üksi mitukümmend klienti, kelle mõne muu vedaja pileti marsruudis sisaldus Spanairi lend. Just seetõttu, et veoleping on sõlmitud teise kompaniiga, saavad nemad oma raha tagasi ja mõningatel juhtudel saab ka lennuplaani muuta, alati aga nii hästi ei pruugi minna.

Globaalselt ei ole lennufirmad juba aastaid kuigivõrd kasumit teeninud või on juba aastakümneid kahjumis; mitme finantstaust ei ole sugugi kiita. Kui mõni neist maksejõuetult tegevuse lõpetab, mida tähendab see Eesti kliendile? Lennud jäävad muidugi ära ja piletid muutuvad kehtetuks. Heal juhul on teatud hilinemisega võimalik firma pankrotipesast tagasi saada

mingi osa makstud rahast, aga kui on ikka väga vaja reisile minna, kujuneb uue pileti hind üsna kindlasti märksa kõrgemaks vana omast ja ammu tagasisaadavast summast.

Nii juhtub ka streikide korral ja heaoluühiskondade lennufirmad on üsna alid töövaidluste tõttu väljumisi ära jätnud. Kuigi piletiraha saab siis vajadusel täies mahus tagasi, võib alternatiivne lend olla ikkagi oluliselt kulukam.

Mida siis teha? Meelerahu tagab vana hea reisitõrkekindlustus, millele on aga ostetud lisakaitse transpordiettevõtte maksejõuetuse (ja streikide) vastu. Sellist toodet pakub Eesti turul Salva ja kuigi kindlustus võib maksta rohkem lennupiletist endast, on kriisist sellest palju abi. Näiteks Euroopa reisil lisab pankroti- ja streigivastane kaitse poliisi hinnale u 45 eurot, mille eest hüvitab kindlustus kas uute piletitest ostuks kuluva raha või reisi ärajätmisel selle osa hinnast, mida pankrotipesast tagasi saada ei õnnestu.

Arvestada tuleb kindlasti, et lisariskidevastase kindlustuse peab ostma 48 tunni jooksul pärast lennupileti, muidu kaitse ei kehti.

Vihula mõisa punaveini- vannist oled kuulnud?

Piimavannist oled kindlasti kuulnud, kuid kas oled kunagi mõelnud kümmel-
da punaveinis? Nimelt aitavad punaste viinamarjade ekstraktid ja viinamar-
jaseemneõlis sisalduvad fenoolid säilitada naha nooruslikkust ja elastsust,
niisutavad ja pingutavad seda ning pidurdavad enneaegseid vanemisprot-
sesse. Just sellist vanni saab võtta Vihula mõisa ökospaas. Kui juba sinna
minek, tasub ka kindlasti ööbima jääda – mõisapark koos oma sajandeid
vanade hoonetega on justkui omaette külake. Paketi hind kahele Vihulas
algab 97 eurost (tavahind 170) ning sisaldab lisaks majutusele Superior-toas
ja hommikusöögile ka punaveinivanni (20 min mõlemale) ning sportlikku
ajaveetmist talvise räätsamatka, uisutamise või suusatamisega (1 h). Hea
uudisena kuulub Vihula mõisa restoran La Boheme nüüd kuldkaardi part-
nerite hulka, kaardiomanik einestab seal tavahindadest 10% soodsamalt!

Pakkumine kehtib veebruari lõpuni, lähem teave Estraveli siseturismi osa-
konnast või www.estravel.ee.

Meretagune Grand Rose või spaahotell Viimsi Tervis?

Kui pikemalt kusagile sõita ei jõua, siis spaatamine Saaremaal võib tunduda juba
täitsa puhkusena, sest elu kulgeb mere taga veidi teises rütmis. Kuressaares asu-
vas Grand Rose spaas algab puhkus kahele 69 eurost (tavahind 155) ja sisaldab
lisaks majutusele ja hommikusöögile spaa- ja saunakeskuse Rosaarium piirama-
tut kasutust ning aromaatilist lõõgastavat massaaži (20 min) kahele.

Kui kardad jääolusid või seda, et Virtsust raha ei saa, siis pakub põhjaranni-
kurahvale väikest pagemisvõimalust uue kuue saanud spaahotell Viimsi Tervis.
Tallinna külje all ootab luksuslik spaa- ja saunakeskus kuue sauna, erinevate
basseinide ja mitmekülgsete veeatraksioonidega. Paketi hind algab 69 eurost
(tavahind 155 €) ning lubab lisaks majutusele ja hommikusöögile kasutada piira-
matult jõusaali, sauna- ja veekeskust ning massaaži (20 min kummalegi).

Pakkumised kehtivad Grand Roses märtsi lõpuni ja Viimsis 14. aprillini. Lähem
teave Estraveli siseturismi osakonnast või www.estravel.ee.

Jäised kontserdid Leigo talus Jäämuusika festivalil

Suvised Leigo kontserdid on kindlasti juba paljudel kalendris
kirjas, aga kuidas oleks selle imelise paigaga keset ääretut
valget ja krõbedat pakast? Leigo talu üllatab uue, põneva ja
eksklusiivse üritusega. Üheks pikaks nädalalõpuks valmib aju-
tine kontserdisaal, mille lava ning istmed on ehitatud jääst.
Ärge laske end ehmatada – jäisesse saali tuleb ka jääst baar,
kus pakutakse teemakohaseid soojendavaid jooke. Ilmastikuga
on arvestatud ning et soojalt riietunud publikul ei peaks külm
hakkama. Kolmel õhtul saab kuulata kontserte ning näha tule
ja jääga seotud rituaale. 23. veebruaril esitavad vene romansse
Olga Zaitseva ja Maria Kondratjeva, päev hiljem esineb Birgit
Varjun, 25. veebruaril Luisa Värk ja pühapäeval, 26. veebruaril
toimub festivali perepäev, kuhu on oodatud pisem publik, et
veeta aega Jääprintsessi seltsis ning vaadata tantsuesitlusi.

Leigo talu majutuspaketti kahele maksab 110 eurot ning si-
saldab kaht piletit valitud kontserdile, "Jää ja tule õhtusöö-
ki" pärast kontserti ning majutust hommikusöögiga. Lähem
teave Estraveli siseturismi osakonnast või www.estravel.ee.

Uus Mercedes-Benz B-klass - et Sinu tulevik sõidaks turvaliselt.

Uue Mercedes-Benz B-klassi külluslik turvavarustus tagab, et pereautos on ühtmoodi hästi kaitstud nii esi- kui tagaistmel sõitjad, nii meie ise kui meie tulevik. Sportlik, tiptasemel turvavarustuse ja säästlike mootoritega, väljast kompaktne ning seest ruumikas, stiilne ja isikupärane – uus B-klass on kohal.

CO₂-emissioon sõltuvalt tüübist 114 kuni 145 g/km ja keskmine kütusekulu 4,4 kuni 6,2 l/100 km.

Mercedes-Benz

Helsingi

Kui kohtad tänava sõnähendit Helsinki WDC, ei maksa peljata seda põllumajandusleppeks või rallivõistluseks, vaid Helsingi on hoopis iga kahe aasta tagant valitav **MAAILMA DISAINI-PEALINN**. Disaini all ei mõelda üksnes kunsti või kujundust, vaid palju laiemat pilti kõigest meist ümbritsevast. Tiitlit kandvad pealinnad keskenduvad valdavalt linnaruumile ja disaini rollile selles, Helsingi motoks ongi disaini sidumine igapäevaeluga, vaadates lähemalt

seoseid kodanike ja majandusega. Programm on sama kirev ja tihe kui mullu Tallinnas ja palju leiab ka tavainimene, hindab ta siis ilu või tahab kodanikuna kaasa mõelda, kuidas näiteks tema tarbitavaid teenuseid paremaks teha. Üritusi, näitusi ja muud toimub lisaks Helsingile teisteski linnades, nii et ehk tasub tänava (paremate ilmadega, muidugi) veidi pikem Soome-tuur ette võtta. Vaata aasta kodulehte ja kava www.wdchelsinki2012.fi.

Moskva

Kas teadsid, et meie lähim metropol on Moskva, mida Euroopas edestab elanike arvult vaid Istanbul, nii et Londonite-Pariiside kõrval tasub ikka ida poole ka kiigata? Naabrite pealinn pole ka kunagi nii lihtne lennata olnud kui praegu. Moskvast on lihtsalt kõik suurem, näiteks sügisel taasavas pärast aastatepikkust remonti üksid mitte vaid nime poolest **SUUR TEATER**. Kava on Bolshois omaette tase – mõni mängitav tükk esietendus enam kui saja aasta eest ja no kuidas saaski mängukavast kaduda ooper "Boriss Godunov" või ballett "Luiked järve". Vaata lisa www.bolshoi.ru ja katsu end uutest piletimüügiireeglitest läbi närida. Kui kiirustad, jõuad veel ka tänavuste **MASLENITSA** pliini-pidustuste ajaks, kui aga mitte, siis naistepäeva tähistamisele, **KULDSE MASKI TEATRFESTIVALILE** ja kas või taas kokku tulnud **BLACK SABBATHI** kontserdile ikka.

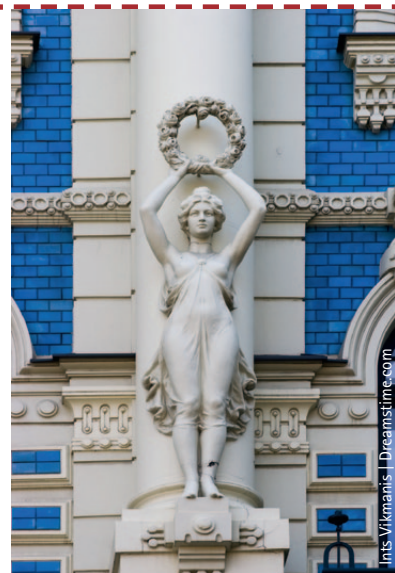
Stockholm

Õsiti on asjad alati teistmoodi, olgu kodus, muuseumis või loomaaias, ja Stockholmgis usub seda, pidades oma kolmanda **KULTUURIÖÖ** tänavu laupäeval, 21. aprillil. Üksed avanevad või õieti ei sulgu mitte ainult sadades muuseumides, vaid ka teatrites, kaupakades ja mujal. Programm avaldatakse märtsi keskel www.kulturnatt.stockholm.se.

Riia

Lätis on **MÕNED EESTIS ÕNNEKS AJALUKU VAJUNUD TRADITSIOONID** veel säilinud ja 17.-18. veebruaril toimub näiteks erootikafestival "Eros 2012". Pileteid saab meie Piletilevist, leiad selle rubriigist ... Kogupere, kuigi üritusele pääsemiseks pead ikka täisealine olema.

Ja veel haaravatest harrastustest: 20. mail leiab Riias taas aset ka regiooni ainus rahvusvahelise taseme **JOOKSUMARATON**, mis on üha populaarsem eesti-maalastegi seas. Registreerumine käib mürinal www.nordearigasmaratons.lv.

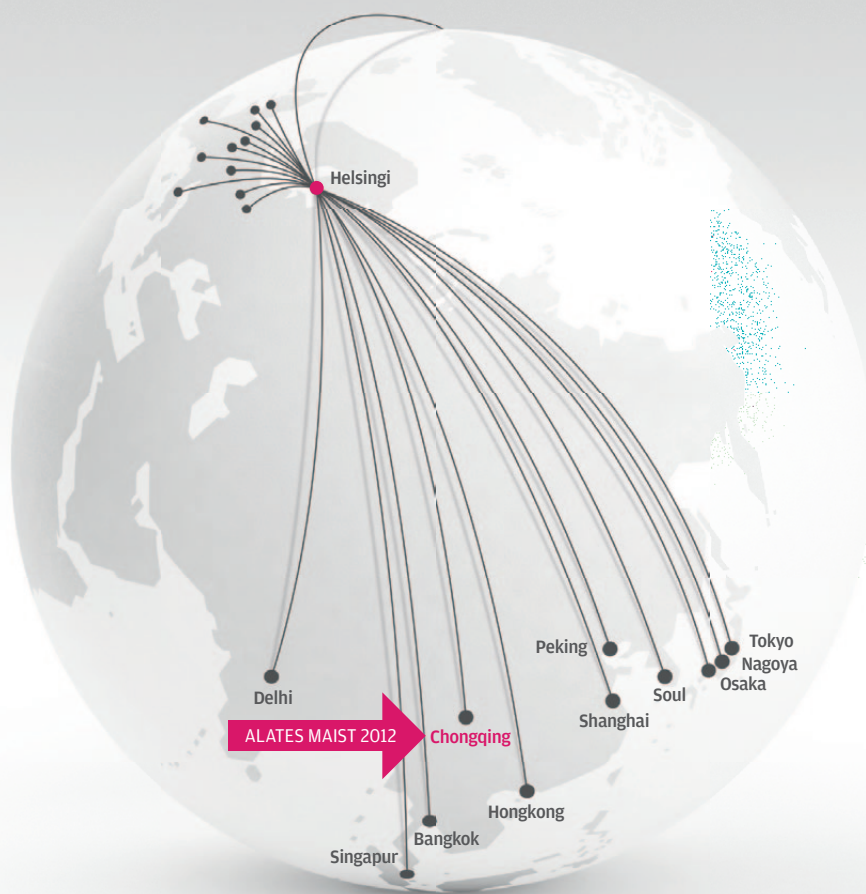

CHONGQING

KÕIGE UUEM OTSETEE

TALLINNAST HIINASSE

Lennake mööda lühemat ja kiiremat teed Helsingi kaudu kõikidesse peamistesse sihtkohtadesse Aasias.

Finnairi kliendina võite lennata säästlikult, ilma et peaksite kvaliteedis järeleandmisi tegema. Vaadake meie pakkumisi Pekingisse, Chongqingi, Hongkongi, Shanghaisse ja kõigisse meie Aasia sihtkohtadesse aadressil finnair.ee

Broneerige oma lend juba täna.

FINNAIR

DESIGNED FOR YOU

Chongqing

Maailma suurim linn, millest keegi kuulnud pole

Kui Finnair eelmise aasta juulikuus teatas, et avab esimese lennufirma otseühenduse Euroopa ja Chongqingi megalinna vahel, ei olnud ilmselt keegi sellest paigast kuulnudki, ammugi ei osatud selle nime hääldada. Hiina reisikaardi ümberjoonistamiseks on aga hulk põhjusi: Jangtse jõekruis, UNESCO maailmapärandi nimekirja kuuluvad raidkujud, etnokülad, vürtsikas köök, pandakarud ja Sichuani ooper on mõned paljustest.

Tekst **TIMO VÜRMER**, pildid **TIM BIRD**

Chongqing on rikkaliku ajaloo linn. Hiljutised väljakaevamised Jangtse jõe kaldal tõid päevavalgele kivist tahutud tööriistad, mis viitasid asustusele juba rohkem kui kahe miljoni aasta eest, mida oli seni arvatust miljonijagu enam. Portselan, kangad ja tee olid põhjus, miks Chongqingist sai oluline sisemaa kaubasadam, kust kaup mööda Jangtse Shanghai ja sealt juba üle maailma edasi toimetati.

TEISE MAAILMASÕJA AJAL AJUTISELT SIIA KOLITUD PEALINN andis tööstusele suure hoo sisse ning tänini asuvad riigi suurim mootorratta- ja kolmas autotehas just siin. Murranguline muutus linnas toimus aga 1997. aastal, kui Chongqing eraldati Sichuani provintsi ning loodi eraldiseisev munitsipaalüksus, mille maa-ala on rohkem kui 80 000 km² ja elanike arv üle 30 miljoni. Valitsus on hiigelinvesteeringud just sisemaale suunanud, arendades kiirrongide, raud- ja kiirteede võrgustikku, ülikoole, teaduskeskusi jne, et aidata rannikuäärsete linnade eduloole järele jõuda.

CHONGQING ASUB MÄGISSEL ALAL, mistõttu ei kohta siin eriti palju rannikuäärsetes linnades harjumuspäraseid jalgrattureid. Linna ümbritsevad kaks jõge, Jialing ja Jangtse, ning keskus asub Manhattani veetlevat öde meenutaval kõveral poolsaarel, kui kaks jõge kokku saavad. Linnapilti ilmestavad tuliüued ja sätendavad kõrghooned elumajadest kontorihooneteni, mäekülgedele klammerdub taeva poole suunatud katuseotstega vanalinn.

Linna tasub avastama hakata poolsaare tipus asuvast Chaotianmeni väljakult. Siin asub kogu Jangtse jõe suurim kaubasadam ning siit algavad kuulsad Jangtse jõekruisid. Viimaseid on igale maitsele, alates paaritunnistest kuni üheksapäevase-

te kolme mäekuru kruisideni, mis lõpevad Shanghai. Kruisilaevad erinevad samuti, on lihtsaid, aga on ka luksuslikke kajuteid ja gurmee-elamusi pakkuvaid ujuvpaleesid. Tee läbib maalilise maastiku, mis on täis pikitud paljude vaatamisväärsuste, ajalooliste paikade ja isegi hiidtammiiga.

CHONGQINGI PÄEV JA ÖÖ ON ISE NÄGU. Linn on auga teeninud endale hüüdnime Hiina Las Vegas ja mitte kasiinode, vaid värviliste neoontuledega kaunistatud kõrghoonete, kruisilaevade ja lasersõu pärast. Ühel öhtul kahetunnine õhtusöögiga kruis piki linnasiluetti on suisa kohustuslik, et teravvürtsikat toiduelamust sädeleva linnapildiga tempida. Muretseda ei tasu, kust kruise leida, sest neid pakutakse linnas kõikjal.

Chaotianmeni väljakul avaneb vaade kahe mühiseva hiidjõe ühinemisele, teisel pool paistab tohutu suurt laeva meenutav vast valminud ooperimaja, millele linn loodab samasuurt kuulsust kui Sydney omal. Kui võimalik, minge kindlasti Sichuani ooperit vaatama, kus osavad maskitantsijad suudavad vähem kui 20 sekundiga rohkem kui 10 maski vahetada. Seda salajast traditsiooni oskavad vaid vähesed, kunsti antakse edasi põlvest põlve. Lisaks hullutavad teid mõõganeelajad, habemevahetajad, tulepuhujad ja varjuteater. Chaotianmeni juurde jääb ka turg, kus 310 000 ruutmeetril müüakse kaupu 210 Hiina maakonnast ja 15 000 leti vahelt on raske lahkuda midagi ostmata lahkuda.

EDASI TASUB MINNA PIKI JÕGE HONGYA KOOPASSE, mis nimele vaatamata on tegelikult vanalinn osa. Kunagi Mingi dünastia ajal, kui Chongqing asutati, ümbritses linna 17 väravat, millest kaheksa olid suletud, üks neist Hongya, mida avati vaid sõjalistel eesmärkidel. Värava juures on koobas, millelt linnaosa oma nime saigi. Kaunis ▶

Reisiideid

Finnair alustab Helsingist otselendudega Chongqingi 9. maist aasta ringi neli korda nädalas. Lendudel on väga head ühendused nii Tallinna kui ka Tartuga. Lisaks pakub Finnair igapäevaseid kiireimaid ühendusi Tallinnast ja Tartust Pekingisse, Shanghai ja Hongkongi. Sihtkohti saab omavahel kombineerida.

Mitmed reisikorraldajad pakuvad juba täna Lääne-Hiina ringreise ja Jangtse jõekruise. Küsi täpsemalt oma reisikonsultandilt.

Kuidas Chongqingi kombineerida?

- Chongqing ja Chengdu piirkond
- Chongqingi piirkond, rongiga Xi'ani terrakota sõdureid vaatama, Hiina müüri, Pekingi Taevase rahu väljakut
- Chongqing, Jangtse jõekruis, Shanghai
- Chongqing, Kunmingi aedlinn, Lõuna-Hiina loodus, Hongkong
- Chongqing hüppelauana Tiibetisse (otseleitud Lhasse 2h 25min)

Mida kaasa osta?

Hot pot'i kaheks jaotatud supipott ning vürtse, et seda sotsiaalset toiduolu-must ka oma lähedaste ja sõpradega jagada.

Sichuani siidi ja *Shu* siiditükandeid, mis üle Hiina kuulus on

Rongchangi paberlehtvikuid, mida siin toodetakse juba Qingi dünastiast

Erinevaid teesid, mida Chongqingis kasvatatakse (*Tuo, Xinong Maojian, Cuping Silver Neelde*)

Foto endast ja süles istu-vast pandapojast

meelelahutuskeskuses söögikohtade, turgude, teatri ja vilka ööeluga püüavad pilku linnamüür, Bayu stiilis mustad kahhelkivid, antiiksed ukсед ja aknaraamid ning palju muud, mida värviliste mälestustena koju tuua.

SARNANE, KUID SUUREM KOHUSTUSLIKULT KÜLASTATAV vanalinna osa on tuhandeid aastaid vana Ciqikou, mida kutsutakse Väikeseks Chongqingiks. Selles külas valmistati Mingi ja Qingi dünastiate ajal kuulsat portselani ning tänu sellele kujuneski Chongqingist oluline kaubasadam juba rohkem kui 1000 aastat tagasi.

Jiefangbei ärikeskuse jalakäijate tänavad on järgmine koht linna avastamiseks. Siit leiab kõike raamatupoodidest kinode ja luksuskaubamajadeni välja. Jiefangbei tähendab 'rahva vabastuse monumenti', mis ka tänava keskel toretseb, tähistades 1945. aastal lõppenud Hiina-Jaapani sõda. Jalakäijasõbraliku piirkonna teevad turistidele lihtsaks lähimate vaatamisväärsuste ingliskeelsed suunaviidad. Monumentist väikese jalutustee kaugusel asuvad jõgesid ületavad kaabelgondlite jaamad, kust avaneb Chongqingile hea vaade.

Rahvaväljakule jääb tõeline Chongqingi ikoon Rahvapalee (inglise keeles People's Grand Hall), mille punased sambad ja rohelised katused peak-sid kindlasti kaunistama koju saadetavat postkaa-

rti. Väljak on populaarne kohtumispaik kohalike seas ja julgemad turistid teevad siin kohalikega harmoonilisi *taiji* harjutusi. Küllastamata jätta ei tasu kõrvale jäävat kolme mäekuru muuseumi ja kuigi seal napib ingliskeelset infot, on väljapanek piirkonna ajaloost ja tavadest muljetavaldav.

Kui linnas seiklemisest isu täis saab, tasub väljasõite tegema hakata. Südalinnast eemale jääb palju looduskauneid paiku ja vaatamisväärsusi, nagu näiteks UNESCO maailmapärandi nimekirja kuuluvad Wulongi karstiaala ning rohkem kui 1400 aasta vanused Dazu kaljudest tahatud raidkujud. Kel lapsepõlvest kirk dinosauruste vastu, näeb siin üht maailma parimat ekspositsiooni Zigongi muuseumis.

JULGEMAD AVASTAVAD FENGDU KUMMITUSTELINNA, Leshanis asub maailma suurim Buddha kivikuju ning päevatee kaugusele jäävad Shuangjiangi ja Laitani külad. Kultuurilembelised leiavad tee miaode etnokülasse, kelle valmistatud hõbedast peahatted ning naiste rituaalsed pühvlisarvedele sarnased parukad on üle Hiina tuntud.

Reisi lõpetuseks sobib näiteks kuumaveelike mineraalveel end hellitada lasta. Viimases asub ka muuseum maailma suurim tualett 1000 käimlaga, millest igäüks on omaette taies, soovijad võivad istuda ka krokodilli lõugade vahele ... ▶

ALBION REISID

REISID MAAILMA ÄÄRELE

REISIKORRALDAJA AASTAST 1996

KULDNE NÄDAL JAAPANIS

28.04-06.05 (9 päeva)

Reisijuhid **KERTU BRAMANIS** ja **ARGO SCHNEIDER**

1) TOKYO

Hind 1595 eurot 3*** hotellis

2) TOKYO - KYOTO

Hind 1995 eurot Tokyos 3*** ja Kyotos 4**** hotellis

Hinnas: Finnairi lennud, eestikeelsed ekskursioonid Tokyos ja Kyotos koos lõunasöögiga, kiirrongi (*shinkansen*) piletid, majutus kesklinna hotellis, reisijuhi teenused

Raamatu "Õhk riisiterade vahel kaheksa aastat Jaapanis" autorid **KERTU** ja **RIHO-BRUNO BRAMANIS** viivad Teid **JAAPANISSE**

KIRSIÖITES KEVADEL:

13.04-21.04.2012 ja 12.04-20.04.2013

VÄRVIKIREVAL SÜGISEL:

08.01-16.10.2012, 22.10-30.10.2012 ja 21.10-29.10.2013

HIND 2895 eurot

Põhjalik ringreis. Majutus väga heades 4**** hotellides ja *ryokanites* (jaapani traditsiooniline hotell, milles on kuumaveallikatega basseinid-onsen).

UUS PROGRAMM Hiroshima ja Miyajima templitega

01.04-10.04.2012 ja 01.04-10.04.2013

HIND 2990 eurot

Kirsiöites KOREA ja JAAPAN

01.04-14.04.2012 Reisijuht **ARGO SCHNEIDER**

HIND 3945 eurot

KOREA - TAIWAN - HONG KONG

Suur ringreis imekaunil Taiwanil

06.04-19.04.2012 Reisijuht orientalist **MÄRT LÄÄNEMETS**

Hind 2995 eurot

Avasta tõeline LÕUNA-HIINA

Imeline loodus ja iidne kultuur

09.05-22.05 Reisijuht **TAIVO KOPPEL**

Hind 3290 eurot

Ja palju teisi reise:

Serengetisse **ALEKSEI TUROVSKI** ja **MATI KAALUGA**
Birma, Austraalia, Kanada, Jamaica **TAIVO KOPPELIGA**
Lihavõttesaared-Prantsuse Polüneesia **TIMO VÜRMERIGA**
Galapagos, Vanuatu, Seišellid **HENDRIK RELVEGA**
Põhja-Korea ja Madagaskar **HANNES HANSOGA**
Nepal **MÄRT LÄÄNEMETSAGA**
Bhutan **TEET TOOMEGA**
Hiina **ANNELI VILUGA**

Korraldame reise Jaapanisse alates 2004 aastast.

Maiko Kyoto teemajas.
Foto: Argo Schneider

Mugavaid lennu-
ühendusi pakub:

FINNAIR

ALBION REISID

helista 445 6009
kirjuta albion@albion.ee
vaata www.albion.ee

KIIRRONGIGA KAHE TUNNI KAUGUSELE JÄÄB TEINE SUURLINN CHENGDU, mida ümbritsevas Sichuani provintsis asub nii 85% vabas looduses elavatest pandadest. Sellest ka auga ära teenitud hüüdnimi Pandamaa ning 1987. aastast ka vastav keskus. Avaras pargis saab imetleda suuri ja väikesi bambuskarusid. Siin avaneb eksootiline võimalus ka pandapoega krõbeda summa eest süles hoida ja end pildistada lasta. Kuid ülla eesmärgi nimel on see “kord elus” võimalus ja pildist saab meelde jääv suveniir, mida siit kaasa võtta. ■

Tasub teada

Köök

Chongqing on kuulsa *hot pot* 1 pealinn, Jangtse vaese paadimehe einest on kujunenud üleriigiline maiusroog. Teil on laual anum, mis on nii nagu *yin* ja *yang* kaheks jaotatud: ühes teravate vürtsidega ja teises leebem puljong, milles kala, kana-, lamba-, loomaliha, seeni, taimelihti jpm kiirelt keedetakse, omavalmistatud soja-, seesamiseemneõli, hakitud küüslaugu ja peterselli kastmesse pistetakse ja süüakse. Vürtsise poolega tasub ettevaatlik olla, sest kusagil Hiinas ei kasutata nii teravat tšillit kui Chongqingis. Kui teravat pelgate, öelge lihtsalt *pà là* (pelgan teravat tšillit) ja ärge imestage, kui kohalikud selle peale kõva häälega naerma hakkavad, sest sisuliselt ütlesite neile “olen jänespüks”. *Hot pot* on saadaval kõikjal, lihtsatest söögikohtadest peente restoranideni välja. Kindlasti ei tasu alahinnata ka tänavatoidu mitmekülgust ja põnevaid maitseid, kogemust.

Turvalisus

Chongqing on suhteliselt turvaline linn, kuid terve talupojamõistusega tasub Chongqingi väärtasjadel ja rahakotil ikka silma peal hoida. Taskuvarastest pole puhas ükski linn, eriti tasub ettevaatlik olla väikeste lastega, kes turisti tähelepanu hajutades osavalt näpukestel käia lasevad.

Kliimast

Chongqingis valitseb subtroopiline kliima, aasta keskmine temperatuur on 18 kraadi. Siin esineb kaks pikka ja kaks lühikest aastaega. Kevad on lühike ja hehtilise temperatuuriga, suved pikad, kuumad (üle 30 kraadi) ja vihmased, sügised jahedamad ja vihmased ning talved pehmed ja udused. Parim aeg reisimiseks on aprillist juunini ja septembrist novembrini.

Transpordist ja majutusest

Linnal on kolm metrooliini, millest üks sõidab ka lennujaamast kesklinna. Taksod sõidavad taksomeetripõhiselt ja tingida pole vaja. Kui võimalik, printige hiina-keelne aadress, kuhu soovite sõita, sest enamasti räägivad sohvid vaid mandariini keele sichuani dialekti. Linnal on väga head kiirrongiühendused lähedal asuvate linnade Chengdu, Xi'ani, Kunmingi ja teistega ning rongiühendus kas või Pekingini välja.

Majutusasutusi leidub igale maitsele ja rahakotile. Kuna hotelle kerkib kiirelt ja palju, ei tasu avapakkumisi suurhotellides alahinnata. Luksuse armastajatele pakub kindlasti naudingut Chongqing Brilliant Resort ja Spa, kus linnakärast eemal asuvas lopsakas looduses jõe kaldal hommikujoogaga päikesetõusu tervitada või lihtsalt kuumaveeallikates lõõgastuda.

Äri Venemaal koosneb 90% suhtlemisest.

EMT ärikliendile on nüüd kõned, SMS-id ja internet Venemaal **90%** soodsamad!

Väljuv
kõneminut
035€
käibemaksuta

Kellele Gotland, kellele Ojamaa

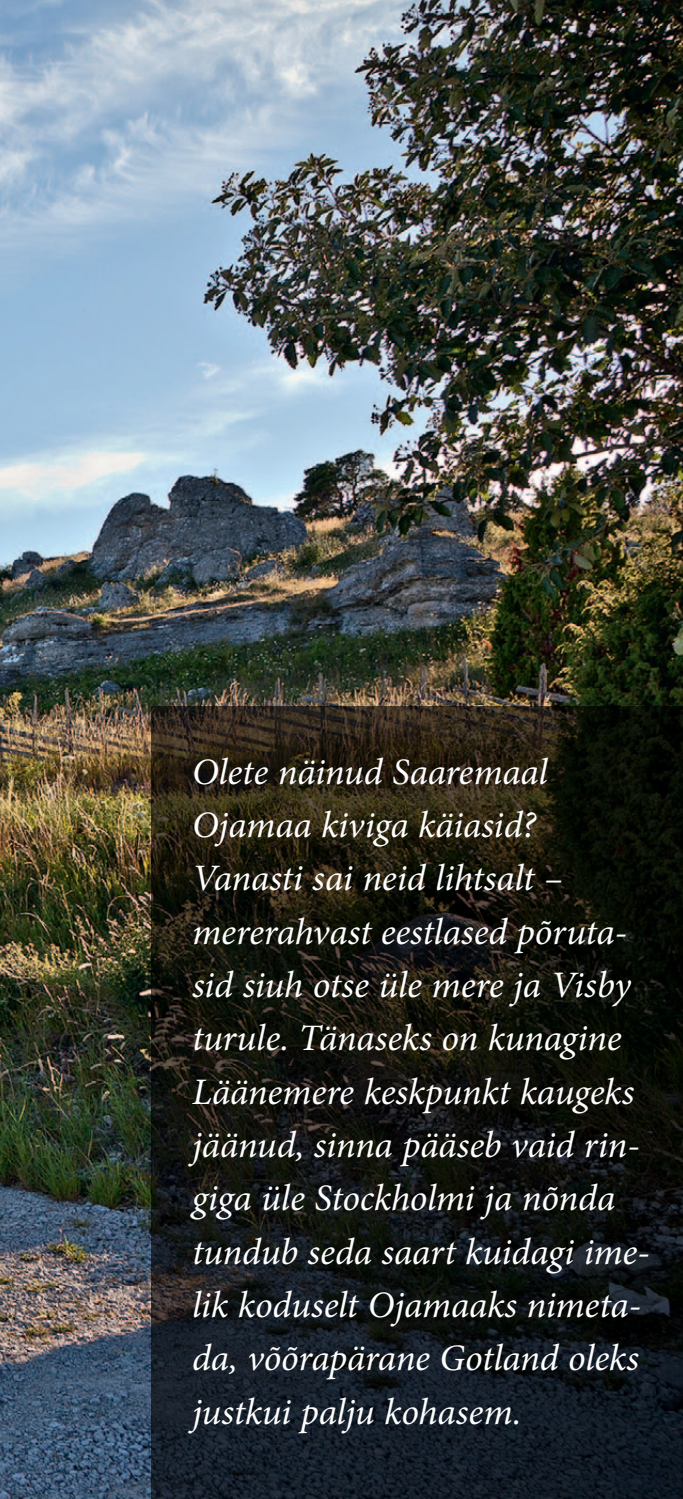
Tekst ja pildid **KARL-KRISTJAN NIGESIN**

Mäletan üht tuttavat võõramaalast väitmas: “Visby on justkui väike Tallinn.” Varasel hommikutunnil pea nimetühja linna saabudes tabab mind üllatus – mida pole, on keskaegsed kõrgete viiludega kaupmehemajad – on vaid mõned üksikud fassaadid, ülejäänust on iidsed sõjad, tuli ja katk ning unustus üle käinud. Allesolev on tuntuvalt vana, koduselt paekivine, aga kammerlik. Mõni tänavalõik mõjub, nagu oleksid sattunud Kuressaarde või Haapsallu, ent kogu linn ronib mööda paest nõlva kõrgustesse ning on raamitud iidse müüriaga. Visby miljööd on nimetatud vahemerelikuks ja tõepoolest – vaevalt et keegi pimesi siia sattunu oskaks

vähemasti suvel seda roosiõitesse mattuvat linna külma ja karge Läänemere äärde paigutada.

KÜLASTAMISE HETKE TULEB VALIDA. Keset suve on kaks nädalat, mida tasuks vältida. Kui tavapärastel kipub kunagine hansalinn mattuma turistidetulva, siis Almedalsveckan'i (Olof Palme käivitatud poliitnädala) ajal koguneb siia kogu Rootsi poliitiline eliit ühes vaba-, kaas- ja kiibitsejaskonnaga. Eemale jäävad vaid need, kes haiglavoodis koomas lamavad. Poliitikud ajavad üles niigi karmid hotellihinnad.

Almedalsveckan'ist hullem on Stockholmveckan, mil Visbysse kogunevad kõik Rootsi uhked

*Olete näinud Saaremaal
Ojamaa kiviga käiasid?
Vanasti sai neid lihtsalt –
mererahvast eestlased põrutasid
siuh otse üle mere ja Visby
turule. Täna on kunagine
Läänemere keskpunkt kauges
jäänud, sinna pääseb vaid ringi
üle Stockholmi ja nõnda
tundub seda saart kuidagi ime-
lik koduselt Ojamaaks nimeta-
da, võõrapärane Gotland oleks
justkui palju kohasem.*

ja ilusad, et ohjeldamatult pidu panna. Seegi on traditsioonidega üritus – kõrgstiili juurde kuulub restos või ööklubis parima pakutava šampanja tellimine ning seejärel palve kelnerile: “Vala see pudelitäis kraanikausist alla.” Miks? “Aga ma maksan!” Miks mitte, kuid enamasti maksavad selle löbu kinni küll noorte papad-mammad.

Need kaks halba nädalat leiavad aset nädalase intervalliga ning ehkki visbylased on sellest intensiivsusest veidi häiritud, kannatavad nad õnnetuse ära ja kasseerivad sisse igati mõistliku lisatulu.

VISBY ON KÜLASTAJATEST PUNGIL ka muul ajal. Ühelt poolt on Gotland ja seega paratamatult ka

Visby Rootsi siseturismi olulisimaks koondumispunktiks, teisalt meelitavad keskaja jäljed ja mälestus siia ohtralt külalisi väljastpoolt. Augusti alguses tähistatakse seda ajaloofookust üle Gotlandi toimuva keskajanädalaga, mil leiavad aset rüütliturniirid, turud, etendused ning muud teemaüritused. Muul ajal pole ei Visby ega ka Gotland muidugi vähem ajalooline.

Visby keskaegne hiilgus polnud pikk, seda jagus kaheks, peamiselt 13.-14. sajandiks (nagu Tallinnas). Järgnesid vägivaldsete kosilaste külastäigud ning lõpetuseks põletasid 1525. aastal kunagised suured sõbrad sakslased linna sootuks maha. Nõnda pole vanalinn täna kaugeltki nii võimas nagu parimail päevil. Linna struktuur on siiski alles, müür ka, ning võimalik, et kirikuvaremed on romantilisemadki kui kunagised kirikud ise.

Nii nagu keskaegne Tallinn pole sugugi sama, mis keskaegne Eesti, pole Gotlandilgi väljapoole linnamüüre jääval palju ühist seespool toimunuga. Ka tänane elu väljaspool Visbyt on sootuks midagi muud, ööbimiskohad on soodsamad ja miljöo rahulikum.

Möödunud suvel Stockholmis liikudes püüdis pilku Gotlandi reklaamikampaania, mille fotod pärinesid sootuks Färo saarelt, mis asub seitsmeminutilise praamisõidu kaugusel Gotlandi põhjatipust. Kui Gotlandi väheviljakal pinnasel võrsuv rohelus on tuntuvalt vähem lopsakas kui mandril, siis Färol võtab külalist vastu veel tunduvalt kargem maastik.

PAASI PALJASTAVA NAPI MULLAPINNAGA LOOPEALSED on sarnased meie põhjaranniku tasandikega, ent kuna siin on järjepidevalt loomi karjatatud, pole ▶

Hiidpliats tekstiga “Tere tulemast” pole siia sugugi Hiid-Ansiipi torgatud. Kyllaj lähedal asus väliseesti laste suvelaager, mis polnud siin sugugi juhulikult – suur osa punavõimu eest pagenutest maabus just Gotlandil, seega on tegu kohaga, kus uut elu alustati. Mõned eestlased on Gotlandil veel tänagi.

Gotland

Fårö ja Gotlandi rannikul leiduvad kivi-sambad *rauk*'id on objektid, mida Gotlandi reisipiltidel enim kohtab. Kohati isegi rohkem kui kümnemeetrised kivihiiglased on üle 400 miljoni aasta tagasi moodustunud lubjakivi kulumise tulemus. Et see kulumine nii uskumatuid vorme on moodustanud, on looduse väike ime.

Rauk'ide taga langeb meri 40 meetri sügavusele ning seal on mõndagi põnevast – rannikul kohatud sukeldujad rääkisid näiteks vanast purjelaevast, mille tekil on kenasti kahurgi tänaseni oma alusel püsti. Kahjuks pääseb nii sügavale vaid spetsiaalsete ja -ettevalmistusega.

1361

Saare keerukas ajalugu on külastajani toodud Visbys asuvas Gotlands Museumis, kus leidub ka 1361. aasta traagilise lahingu näitus. Linnamüüride ees toimunud saarerahva ja Taani palgaarmee kokkupõrge oli ülimalt verine ning peamiselt talunikest koosneval Gotlandi armeel polnud siin lahingus võimalustki. Linn lasi oma maarahvast naabrid mättasse lüüa ning loovutas seejärel taanlastele rahumeelselt võimu ja suurema koguse lunaraha. Õnnetute aatemeeste kehad aeti ühishaudadesse ning tänastel muuseumistendidel saab näha laastamistööd, mida taani kahekäemõõgad saarlaste kallal toona korda saatsid – sügavalt läbiraiutud näoga pealuid, mõõgalöögist katkenud käsi ja jalgu, ühes relvaga maharaiutud käelabased ning sõjavasarate halastamatut purustustööd. Räägitav lugu on vägivaldsem kui mis tahes sõjafilmi, põnevam ka.

toimunud (kadaka)võsastumist ning tänu sellele rabab suvine loopealne taimestiku liigirikkuse ning uskumatu värvikusega.

Tänuõnad tuleb öelda lammastele. Fårö on lambasaar ja need elukad on nüüd iidsetest aegadest kujundanud kultuurmaastikku, kus pool-looduslikke erakordselt väheviljakaid rohumaad räämivad iidset kivimüürid ja traditsioonilised kadakaroigastest tarad.

Ekstlikult on Fårö lambasaar suisa otsetõlkeski, tähendab ju rootsi keeles *får* lammast ja *ö* saart, ent Gotlandi murdes on lammast hoopis *lamm* ning nõnda on saare nimel tegelikkuses märksa keerukam tähendus, millel siinkohal pole põhjust peatuda.

FÅRÖ SAARE ERILINE VÕLU ON MASTAABINIHETES. Satud mere äärde kivisele rannale ning see näeb välja igati tavapärase – nii nagu Eestiski. Lähemale jõudes osutub muru hoopis maapinnal roomavaks kadakavaibaks, kiviklibu päris suurteks paekamakateks ning nappi rannavalli kõrgus on mõõdetav meetrites. Keset randa seisavad kummalise kujuga kivasambad, mille kõrval inimene mõjub tinasõdurina. *Rauk*'ideks kutsutavate kivihiiglaste kõrgus ületab kohati kümnet meetrit.

Mastaabimänge leidub veelgi. Lambad varjuvad halva ilmaga (talvel) isäralikesse kõrge katusega traditsioonilistesse väikestesse lautadesse. Eemalt vaadates tunduvad need kesk kadakaid kõrguvad viilkatusega uhked hooned vähemalt kabelid kui mitte kirikud, ent kui kõrvale asetub inimene, toimub taas maagiline mõõtude vähenemine. See-kord on hiiglaslikes mõõtmetes inimene.

Tänane Fårö ei ole enam päris lambasaar, tegu on väga soovitud suvituskohaga, mille rannaelu keskpunktiks on ▶

2012 ON TANK LIUGUSTE JA GARDEROOBIDE UUENDUSTE AASTA

Valikusse lisandub rohkelt uusi tooteid ja materjale

Tank®

www.tankstudio.ee

Lõpumüügi

**LIUGUKSED ja
GARDEROOBID -40%**

Soodushinnad kehtivad kuni kaup jätkub

SUNDREK / TANK SALONGID:

TALLINN: Liivalaia 40, Mustamäe tee 5; **TARTU:** Sõbra 54 (Turu Ärimaja); **PÄRNU:** Pikk (De Lange Ärikeskus); **VILJANDI:** Leola 53 (Home Gallery); **RAKVERE:** Rakvere vald Tõrremäe (Põhjakeskus); **JÕHVI:** Narva mnt 141A (Kaspar Keskus); **KURESSAARE:** Tallinna mnt 30;
PROJEKTIMÜÜK: Pärnu mnt 130, Tallinn

www.tankstudio.ee

Ingmar Bergman

Färö tuntuimaks asukaks on filmirežissöör Ingmar Bergman, kes on jätnud oma arvukad majad järeltulijatele ja veedab igavikku sealsamas kirikuaia hauaplatsil. Lahkumine toimus võrdlemisi hiljuti, 30. juulil 2007, mil manalateele asus ka teine suur filmimees Michelangelo Antonioni. Ometi on Bergmani kohalolek tuntav ka täna. Saarel tegutseb Bergman Center – sihtasutus, mille majas tutvustatakse kadunud geeniusu elu ja loomingu, kohalikus kinosaalis näidatakse tema filme ning saare maastikud on jäädvustatud filmides, millest mitmed kuuluvad tema loomingu paremikku: "Nagu peeglis" (1961), "Persona" (1966), "Häbi" (1968) ja "Stseenid ühest abielust" (1973). Aset leiab Bergmani nädal, toimuvad ekskursioonid võttekohtadesse.

Bergman sattus saarele juhuslikult filmimis-kohti otsides ning armus siinsesse loodusesse ja elanikesse jäägitult – Färöst sai tema kodu. Eestl rahval on tema maailma oma sissevaade tänu filmi- ja teatrimehel lahutatud abikaasale, Bergmanist sugugi mitte vähem koloriitsele Käbi Lareteile. Proua Laretei on just Färö saarel kirjutanud oma mälestusteraamatuid ja võimalik, et teda kohtab siin täna.

Bergmani ja tema lähedaste intiimsemat ruumi Färöl ei eksponeerita, eks see ole ka kohalike austus suurkuju vastu, kes oli neile pigem sõber kui mujal maailmas tuntud rahutu geenius. Tahtmise korral võib siiski päris lihtsalt üles leida maja, mille lähedases küünis asus Bergmani privaatkino, ning sealsamas on maja, kus proua Laretei oma mälestusi kirjutas.

Bergmani Färöst ja ühtlasi ka kunagisest isoleeritud saareelust saab suurepärase ülevaate 1969. aastal valminud "Färödokument'is", kadunud režissööri enese tehtud dokumentaalfilmis.

idarannikul paiknev hunnitu supelrand. Kui valesuunalise tuule tõttu kipub vesi külm olema, siis on põhjarannikul varuks veel teinegi kaunis rand, mis on võrreldav vist vaid meie Növaga. Suvitajate ööbimiskohaks on vastavalt võimalustele vähem või rohkem peen kamping või külalistemaja. Suuri hotelle, mis miljööd rikuks, siin ei leidu.

SÖÖST ISOLEERITUD ROOTSI NURGAKESEST IHALDATUD KUURORDIKS tuli 1990ndatel külma sõja lõppemisega, mil saarelt kolis minema armeebaas ning tsiviilisikute liikumisruum avarus. Tuttav teema, kas pole?

Nii nagu Gotlandil üldse on ka Färöl kombeks rännata jalgratastega. Võib vaid ette kujutada paanikahoogu, millesse rattavaenulikkusega hiilanud Kerttu "tööta uksega" Rakke siin satuks. Jalgrattateid, mida meil Eestis suure raha eest ehitatakse, siin ei ole. Ratturid liiguvad rahulikult ka mööda põhiteid ning kui kitsaks läheb, siis autod lihtsalt peatuvad ning lasevad rattureil rahulikult kulgeda. Kellelgi ei ole kusagile kiiret. Teistmoodi käitumiskultuuri ja hoiakuid kohtab siin veelgi – ühelgi gotlandlasel ei tule pähe miljööst karjuvalt väljakargava majaga naabrit üle trumbata ja nii on väga raske eristada, mis on ajalooline ja mis mitte – üks Gotland kõik.

OLULISEKS VAATAMISVÄÄRSUSEKS ON KESKAEGSED KÜLAKIRIKUD. Neid vaadates tekib kummaline äratundmisrõõm – nii sarnased on need meie vanemate maa-kirikutega, mis pole sugugi juhuslik. Väga tõenäoliselt olid need Gotlandi ehitusmeistrid, kes meie kirikud ehitasid. Oli ju näiteks meie Kolgal asunud (ja vanalinnas kaubahoovi pidanud)

tsistertslaste emaklooster just Gotlandil Roma asulas, kus tänagi majasteetlikke kloostrivaremeid võib imetleda.

Nii nagu mõnes Saaremaa kirikus kohtab ka siinses sakraalruumis paganlike sümboleid ja ruune – viiteid, et vanad traditsioonid ja väärtused elasid katoliku kiriku rüpes edasi luterluse tulekuni.

Erinevalt Eestist saab Gotlandil jälgida ka seda, kust iidsemad märgid ja kujundikeel pärinevad. Üle Gotlandi on säilinud mitmeid ruunikive ning parima ülevaate saab neist mitmeid hävimisohus kive koondavas Bunge vabaõhumuuseumis.

Iidsete aegade jälgi on veelgi. Neist kõige uhkemaks võib vahest pidada Gotlandi idarannikul paiknevat Slite sadamalinna lähedal paiknevat Tjelvari hauda. Laevakujuline suurte kividega ääristatud haud kuulub Gotlandi saaga järgi saare esmaasustajale, kes olla sinna saabunud tuhandeid aastaid tagasi. Tegelikuses on haud siiski natuke hilisem, pärinedes ajast 1000–500 aastat eKr.

KUI AJALOOST KÕRINI SAAB (ja see hetk saabub paratamatult), siis tasub põigata suure saarega sildade abil ühendatud kunagisele tööstussaarele Furillenile, kus tuntud rootsi moefotograaf peab modernset hotelli. Modernne on see eelkõige ideoloogiliselt – eksklusiivne puhkepaik on rajatud kunagise paetööstuse tehasehoonetesse ning põhiliseks vaatamisväärsuseks on siin valgus. Hotell paikneb tohutute aherainemägede vahel, mille heledad pinnad tekitavad pehme hajutatud valguse justkui fotostuudios. Lisavalgustina tuleb appi merepind, millelt valgus tagasi peegeldub. Parimail hetkedel pole see efekt ei vähem ega rohkem kui maagiline.

Hotellis asub ka restoran, kus ▶

iPad

Sinuga on su sõbrad, raamatud, ajakirjad, filmid, pildid, muusika, mängud, internet, e-mailid, kaardid ja muu vajalik.

Sinu ideaalne reisikaaslane

Tule leia oma iPad **IM Arvutid** salongidest!

Authorised
Reseller

IM Arvutid Endla müügisalong. Endla 69, Tallinn tel. 6105983 E-R 9-18
IM Arvutid Solaris müügisalong. Estonia pst 9, Tallinn tel. 6773951 E-P 10-21
IM Arvutid Tartu müügisalong. Küütri 3, Tartu tel. 7441440 E-R 10-18, L 10-15
IM Arvutid iDeal APR Salong. Narva mnt 7, Tallinn tel. 6601893 E-R 10-19, L 10-15
IM Arvutid iDream APR Salong. Endla 45, Tallinn tel. 56 880 886 E-P 10-21

IM Arvutid
www.imarvutid.ee

Gotland

kaasaegsel moel lõunastada saab. Mina jäin paraku ajastusega hätta – tasub tähele panna, et enamik söögikohti väljaspool linna sulgeb suvel ukseid kella viiest. Öhtu on ka siin vaid hotellikülaliste päralt ning nii sain ma ümber hoone ränates valges sviidiinterjööri suure akna all paiknevas voodis jõudehetke veetvate küllastajate pahase põrnitsuse osaliseks.

Traditsioonilise puhkuse osaks on muidugi rannarõõmud ja kauneid randu Gotlandil jagub. Vastavalt ilmale süstitakse autodega mööda saart ringi – kuskil on ikka päikesepaisteline (Gotlandil on merelise kliima iseärasuse tõttu enim päikesepaistelisi päevi Rootsis) ning sobiv tuul, mis pindmise sooja vee randa toob.

PARIMAD SUPELRANNAD PAIKNEVAD AGA SOOTUKS OOTAMATUTES KOHTADES – vanades paekarjäärides, mille troopiliselt

sinakas vesi mõjub põhjamaal mõnevõrra ebamaiselt. Näiteks Blue Lagoon (milline fantaasiale mitte ruumi jättev nimi) Fleringes saare põhjaosas on üks kuulsamaid supelrandu Rootsis, erilise teeninduseta, ent sooja sinaka karjääri-veega.

Veel ägedam on natuke keeruliselt leitav Vallevikeni karjäär Gotlandi kirdenurgas. Tolles langeb karjäärisse sirgelt kuue meetri kõrguselt vette ning all pole takistamas ühtegi kivi ega kaljunukki. Hüppad ning langed sooja sinakasrohelisse sügavikku – uskumatult mõnus kogemus. Kõrgest nõlvast veidi eemal on ka madalamaid kohti, kus tagasihoidlikumaid hüppeid sooritada, ning suisa veepinnaga tasa olev paeplatoo, kust karjäärivette saab astuda justkui basseini.

Huvitaval kombel ei peeta Gotlandil

Ajamasinast pärinevad loomatõud

Saarel liikudes tasub märgata lambaid ja hobuseid. Kohalik hobusetõug *gotlandsruss* on väga tõenäoliselt meie Eesti hobuse lähedane sugulane, natuke pisem, aga väga-väga sarnane. Lojsta metsades pesitsev poolmetsik hobusekari (täkkude ligipääsu reguleeritakse) on omaette vaatamisväärne. Mida nad seal tihedas metsas söövad? Mine vaata järele, hobused ei ole kurjad ja neid pääseb vabalt uudistama.

Lambadki on vaatamisväärsed. Siinne vana lambatõug *gutefår* pärineb viikingiaegadest ning näeb välja vähemalt sama met-

sik kui tema kunagised peremehed. Lamba kohta silmapaistvalt intelligentse näoga olevus on sarviline sõltumata soost (tavaliselt on uted sarvedeta). Seda poolmütoloogilist lambatõugu kohtab Gotlandil harva, enamasti Fårö saarel.

Enim on levinud *gotlandsfår*, hõbehalli kasukaga ja musta peaga lammas, mis on saadud vanema tõu ja karakulli ristamise läbi. Kauni hõbehalli lokilise karvaga nahad on nõutud kaup ning lugu peavad sellest gotlandlasedki, tehes oma lammaste nahast isegi rattasadulatele katted.

karjäärides ujumist ohtlikuks, võimalik, et nad on lihtsalt kained. Ujumisoskuse lastele on need kohad siiski natuke liig.

KUULSAD KÄIAKIVID TULEVAD GOTLANDI LÖUNAOSAST, aga sinna ei võimaldanud loo autori ajagraafik jõuda, saar on uskumatult suur ning sellega põhjalikuks tutvumiseks tuleks varuda nii kaks nädalat. Nädalaga jõuab näha mõndagi, paariks päevaks tasub põigata vaid Visbyse.

Estraveller ootab pikisilmi laevaliini avamist Saaremaa ja Gotlandi vahel. Ringiga Tallinn-Stockholm-Ny-näshamn-Visby kahte pikka laevasõitu sisaldav minek on kallis, ehkki reis tasub ka nende kuludega ettevõtmist. Oleks ju imelik tõdeda, et meie jaoks on eisiade rajad kadunud. ■

Vaata ka: www.destinationgotland.se

Pane tähele!

Lähtuvalt Gotlandi populaarsusest tuleb arvestada mõningate iseärasustega.

KUI LÄHETE SUVEL AUTOGA, siis Ny-näshamn-Visby piletid tuleb broneerida juba mitu kuud ette, vastasel juhul võite ebaseaduslikult üllatada avastades, et teile vajalikul hetkel pole laevas vaba autokohta.

MAJUTUS tasub samuti aegsasti broneerida, muidu võib tekkida vajadus ööbida telgis (enamasti tasuline).

Kolmes talus Gotlandil

Ulla Berglundi **trühvli- ja lambatalu** asub Risungsis. Gotlandi pehme kliima võimaldab siin kasvada Burgundia trühvlil (*Truber aestivum*), just neil samadel, mida Toskaanas suvel müüakse, aga siin valmivad nad alles oktoobris-novembris. Nagu Itaaliaski, käib siin trühvlijahat koertega ja Ullal on suisa oma kennel. Tõugki on sama, *lagotto romagnolo*. Risungs Gård pakub küllastajale trühvlitoodete kõrval ka lambanahku ja nahatooteid, mida perenaine talvekuudel ise kokku õmbleb. Muide, lähim koht, kus Ulla trühvlitega maiustada saab, on Pädaste mõis Eestis ja trühvleid on ta käinud oma koertega otsimas ka Saaremaal. Söödavaid pole veel leidnud. Ulla lambad asuvad kohe talu juurest üle tee, mine vaata.

www.risungsgard.com

Marie Jacobsson peab Hejnumis piimatalu, ent küllastajate tähelepanu pälvivad peamiselt tema **koduses meiereis valmistatud juustud**. Hallitusjuustude valmistamine pole Gotlandil just traditsiooniline, kuid see, mida siin pisikesest meiereist saab, on imehea. Põnev on ka juustupood ise. Marie taluhoovis on väike majake, kus juustud külmkapis ostjat ootavad – vali välja, pista raha karpis ning oledki soetanud gurmee-elamuse. Täielik iseteenindus. Soovija saab tema juustu muidugi ka peenest Visby gurmeepest. Kohe talu kõrval asub uhke keskaegne kirik.

www.hejnumkaellingsmejeri.se

Johan Rudlingil on Halls Huk'is **veinitalu**. Kasvatatakse viinamarju, teeb neist veini ja ... ei müü seda kellelegi, kuna ta ei soovi seda teha Systembolaget (alkoholimonopoli) kaudu. Proovisime Johani veini, täiesti võimalik, et see on parim, mida põhjas kasvavast Rondo marjast teha saab, ja see ongi hea vein. Üllatus. Kui Halls Huk'i satud, siis roni ka küla kohal kõrguva paepanga otsa, naudi imekaunist vaadet ja leia pan-

gaservalt iidne kivilabürint. Veinidega on lugu keerulisem, kohati toimub mekkimisüritusi, kus neid koos kohalike toidutoodetega proovitakse. Võimalik, et peatselt seadusi muudetakse, seni on Visby Systembolagetist peost võimalik soetada teise Gotlandi tootja Gutevini tooteid, aga Halls Huk'i vein tundub põnevam ...

Johani leiab Halls Huk'i sisse sõites vasakut kätt jäävast viinamarjaistandusest taimede vahelt.

Kauge Samoa

Helle-Mai Pedastsaare esimene kokkupuude Vaikse ookeani saartega oli Thor Heyerdahli raamatu “Fatu Hiva” kaudu. Tundus ebareaalne, et selline väike saar kesk Vaikset ookeani tõesti olemas on, ja veelgi ebareaalsem ise sinnakanti sattuda. Kant on muidugi suhteline mõiste: Fatu Hivalt Samoale on linnulennult umbes 3600 kilomeetrit, lähimad Samoa saared (Fidži) on tuhatkonna, Uus-Meremaa pea 3000 ja Austraalia üle 4000 kilomeetri kaugusel, nii et vahemaadel sealkandis pole enam suurt tähendust.

Tekst ja pildid **HELLE-MAI PEDASTSAAR**

Lendame Sydneyst Samoale reede õhtul ja ületades kuupäevaraja, saabume Upolo saarele reede hommikul. Unesegasena terminalihoones tekib tõesti tunne, et tegime läbi väikese ajarännaku, kui mitte minevikku või tulevikku, siis paralleelaega – Samoa aega. Pikad ja kogukad samoalased liiguvad aeglaselt küljelt küljele õõtsudes, taustaks kõlab leelotav kohalik popmuusika ja meessoost piiriametnikud kannavad pikki tumesiniseid seelikuid, värvliga ja puha.

ME ESIMENE PLAAN ON SUUNDUDA SAVAI' I SAARELE ja küla, kust praam väljub, on lennujaamale üsna lähedal. Bussi saabumist pole mitte niivõrd näha kui kuulda. Rõõmsa tümpsu saatel kriiksatab peatumata kirevaks värvitud pika ninaga Toyota buss. Bussi akendeta puukast on juba tihedalt inimesi täis topitud, peale püüab saada veel kümnekond.

Sisenemise järel läheb lahti tants. Mitte just traditsiooniline jalakeerutamine, aga hoolsalt harjutatud vangerdus (näiliselt) muusika rütmis.

Nooremad mehed liiguvad tagantsa poole, lapse võetakse sülle, mammid grupeeruvad, mõnel istmele mahutatakse kolm-neli inimest. Kõik teavad, kuhu minna ja mida teha. Nagu nõiduse väel mahuvad kõik peale ja isegi enam-vähem istuma.

Vaatame võlutult erksavärvilisi lillmusterilisi särke ja kleite, vanematel naistel on hibiskiõied krunni või kõrva taha pistetud, siin-seal paistab istme alt banaanikobar või korv kookospähklitega. Akna taga vilksatab lopsakas taimestik ja päike alustab oma kiiret tõusu mere tagant, tuues kaasa troopilise lämbuse.

PRAAMISÕIT UPOLO JA SAVAI' I VAHEL KESTAB LIGI POOLTEIST TUNDI. Inimesed teevad meiega juttu, uurides oma leebelt laulva aktsendiga (enamik samoalasi räägib väga head inglise keelt), kust me oleme ja kuhu me läheme. Me pole veel täpselt otsustanud, kogu reis on vaid väga üldjoontes paika pandud, lootes, et juhused me teele häid kogemusi veeretavad. ▶

Saleapaga rand
Upolo saarel.

Fale'd pole küll ehk mugavuse tipp, kuid mõnusaks ja kergelt robinsoncrusoeilikuks puhuseks on nad ülitoredad. Müts maha traditsiooniliste ehitusmeetodite ees – konditsioneerid pole korralikus onnis vaja ka 35 kraadi juures ja palmilehtedest punutud seinad kaitsevad nii vihma, tuule kui päikese eest. Kahjuks on aga plekk ja plast alustanud oma pealetungi nii mõnelgi rannal.

VAHEMAAD EI OLE SUURED ja peamised vaatamisväärsused on palmidega ääristatud kaunid rannad palmilehtedest punutud hüttide *fale*'dega, kus ööbida saab. Võtame kuulda ühe samoalase (kuid Uus-Meremaal elava) kaasreisija soovitus vaadata üle Lano ranna *fale*'d. Savai'i peamine *fale*-küla on Manase saare põhjarannikul, Lano jääb umbes poolele teele, ja lennukis veedetud öö annab tunda.

Buss peatub Joelani Beach Fale ees. Ja seal see Samoa, mida me otsima tulime, tundubki olevat – imeilus palmipuudega ääristatud liivarand, ovaalsed kõrgetel jalgadel *fale*'d nii lähedal veele, et tõusu ajal vesi kindlasti hüti all loksus. Kergelt afrosoenguga sõbralik mammi utsitab meid istuma laua äärde, millele ilmuvad papaialõigud

ja banaanikobarad. Kuuleme, et praegu viibib *fale*'des vaid paar reisilist, aga oodata on suuremat gruppi samoalasi – perekonnakokkutulek. Leidub aga siiski elamispaik ka meile.

PANEME OMA ASJAD HÜTTI, avame “luugid”, st voldime kokku palmilehtedest punutud seinasiilud, ja sulpsatame otse eresinisesse vette. Midagi paremat annab tahta.

Eks esimesel öösel selgub, et ka paradiisil on omad vead – lained loksuvad *fale* all nii lärmakalt, et raske on magama jääda. Aga kõigega harjub. Järgmisel ööl, pärast päeva täis väsitavat mittemidagitegemist ja vees sulistamist, tundub lainemüha juba märksa vaiksem. Ilmselt hakkame vaikselt saare rütmi saama.

Niipalju energiat siiski kogume, et peatada üks kirev buss ja sõita tunnike põhja poole, Saleauga laavavälju vaatama. Samoa saared on vulkaanilist päritolu ja kuigi tulemäed on praegu üsna vaguesed, siis 1905–1910 voolasid Manavatu kobrutarvad laavavood pea ookeanini, mattes enda alla nii mõnegi küla. Saleaugas on alles kaks kirikuvaret, kus laava kõrgub pea poolde seinat. Loodus oskab hämmastavaid mustreid kokku panna ja nii peeni laavanikerdusi pole ma kusagil mujal näinud. Troopiline taimestik on otsinud endale pidepunkte ja hakanud kasvama kõige ootamatutes kohtades, põimudes üle müüride ja laava.

PÜHAPÄEV ON SAMOAL VAIKNE PÄEV. Bussid ei

Samoa röömsavärviliste vanamoodsate bussidega sõita on tõeline kultuurielamus, tautaks kohalik popmuusika.

liigu, koerad ei haugu. Selga pannakse valged peoriided ja suundutakse kirikutesse laulma ja palvetama. Kirikuid on Samoal palju, näiteks Lano küla lähiümbruses neli. Võrdluseks: kogu külas on vaid üks pisike poekiosk – sealt saab küpsiseid ja kokakoolat. Seetõttu on hea, et meie mammi teeb nii hästi süüa.

Pühapäeva lõuna on samoalaste jaoks eriti oluline ja nii saame maitsta pidurooga – *umu't*. Põhimõtteliselt on tegemist suure kuhja kohalike küpsetatud hõrgutistega – leivapuuvili, taro, kala, kookoskreem tarolehtedes (*palusami*). Ja nii ongi pühapäev õhtusse veeretatud.

Õhtuseid meelelahutusi just jalaga segada pole. Siiski, teetassi taga küünlavalgel maast ja ilmast rääkida on tore, kui vestluskaaslased on huvitavad. Et Samoa (ja Savai'i saar) on turistlikest marsruutidest piisavalt kõrval, tundub siia sattuvat palju reisinud, laia silmaringiga ja ehk ka väikese kiiksuga inimesi. Nii et seltskonna üle kurta oleks patt.

ÕHTUSTEST ÜRITUSTEST VEEL – *fia fia* on Samoa traditsiooniline õhtupidu. Osas külates on need turistide jaoks organiseeritud ja kindlal päeval, Joelanis on pigem tegu spontaanse perepeoga. Et üks neist toimus just päev enne meie saabumist, siis kahjuks jääb meil *fia fia* nägemata.

Kuigi tekib väike kiusatus kogu reis palmi all raamatuid lugedes ja banaane süües mööda saata,

otsustame viimaks siiski natuke turiste mängida ja suunduda tagasi Upolo saarele. Praamil soetatud tutvused kuluvad marjaks ära ja nii saame küüti pealinna Apiasse baha'i templit pidava paariga – naine Uus-Meremaalt ja mees Samoalt.

Igasuguste meeleolukate Samoa eluseikade kõrval kuuleme, kuidas paari aasta eest kogu Samoa liiklus parempoolsest vasakpoolseks muudeti. Kell neli öösel seisati kogu liiklus 15 minutiks ja seejärel tuli suunduda vastassuunavööndisse,

Igasuguste meeleolukate Samoa eluseikade kõrval kuuleme, kuidas paari aasta eest kogu Samoa liiklus parempoolsest vasakpoolseks muudeti.

mis siis kella kukkudes õigeks muundus. Tagamaad on senini pisut hägused – ilmselt võimaldamaks odavate autode importi Austraaliast ja Uus-Meremaalt (mõlemas on vasakpoolne liiklus).

Vastuseis oli tugev, ja tegemist, et kõikide bus-side-kaubikute ukсед ära vahetada, oli kõvasti. Muide tänini sõidavad Samoa teedel nii vasak kui parempoolsete roolidega autod. Isegi Apia autolaenutuses pakuti meile mõlemat varianti, vasak(vale)poolse rooliga autod olid odavamad.

Aga läinud aasta lõpus tabas samoalasi veelgi ▶

Perepuhkus Georg Ots Spa Hotellis!

GOSPA
GEORG OTS SPA HOTELL

Meie ootame külla nii suuri kui ka väikeseid spaa-sõpru ning pakume tervele perele lõõgastavat spaa-paketti, mis sisaldab järgnevat:

Pakett sisaldab:

*1-öö majutust standardtoas suurepärase vaatega
Kuressaare piiskoplinnusele või merele
rikkalik hommikusöök
jõusaali, treeningklasside, erinevate saunade ja basseinide piiramatut kasutus
hommikumantlid ja SPA-sandaalid
tasuta wifi, tasuta parkimine
GOSPA Lasteklubis teenused nädalavahetuseti*

2 kuni 12 aastast last õõbivad vanematega samas toas madratsipesal TASUTA!

Hind tervele perele: P-N 57 € ja R-L 69 €

Iga päev on piiratud arv tube! Pakkimine kehtib kuni 09.04.2011. (v.a perioodil 16-25.03.2012)

*Paketi broneerimine ja lisainfo Estraveli siseturismi osakonnast telefonil 626 6233
või e-posti aadressil siseturism@estravel.ee*

Tori 2 93810 Kuressaare Saaremaa www.gospa.ee info@gospa.ee +455 0000

Apia turul kaubavalik pealt-näha just väga lai pole: ridami-si banaani-, kookospähkli- ja tarohunnikud. Aga turu õigustuseks tuleb öelda, et Samoa on banaane ikka õige mitmest sordist, küpsusastmetest rääkimata.

suurejoonelisem muudatus – 30. detsembril hüpati üle kuupäevaraja. 120 aasta eest jäädid teadlikult ida poole, et teha edukamalt äri USA ja Euroopaga, nüüd muretses peaminister Tuilaepa Sailele Malielegaoi, et Austraaliaga äri tehes kaotab Samoa kaks tööpäeva nädalas, ja tehtigi hüpe.

VÄIKESE KÜLAKESE PALMIRANNAL OLI KERGETE KUTJUTLEDA PEALINNA APIAT KUI KIHAVAT METROPOLI, tegelikkuses on see vaikne väikelinn. Jah, on bussijaam silmipimestavalt kirevate sõidukitega ja selle kõrval turg, kust saab banaane, õlis küpsetatud kanapirukaid ja bambusest punutud lehvikuid. On ka hotelle ja mitu supermarketit, kus kogu kaubavalik on jällegi imporditud Austraaliast või Uus-Meremaalt – enamik sügavkülmutatult ja valmis frittimiseks. See on tänapäevase saareelu traagika. Kalastamise asemel on lihtsam külmutatud kalapulgad õlisse uputada või tuunikalakonserv lahti teha. Samoa tugevalt välisabile üles ehitatud majandus soosib toiduainete importi ja kohalikku mittemidagitootmist. Ainuke arvestatav tööstus on õllefabrik Vailima, mis toodab suurtes kogustes ja suurtes pudelites täitsa maitsvat õlut.

UPOLO SAAR ON MÄGISEM JA LOODUS SEAL VAHELDUSRIKKAM kui Savai'il. Pealekauba on Upolo rannad ilusamad – või vähemalt nii väidavad reisiraamatud ja -foorumid. Alustuseks suundume aga ühte Samoa traagilise kuulsusega turismikülla, Lalomanusse. Poolteist tundi maalilist teed mööda rannikut ja mägesid toob meid Samoa üldtunnustatud kauneimale rannale.

Kallab vihma, Taufua sorgus *fale'd* seisavad vaevalt meetrise vahega valgel rannaliival, sinised plastseinad plaksumas tuules. Kus on traditsioonilised palmilehtedest seinasiilud? Parasjagu on käimas ka kokteilide õnnetund, kergelt tipsis austraallased vestlevad valjult üle lääne popmuusika. Peaaegu kergendusega kuuleme, et kõik rannal asuvad *fale'd* on täis.

Asjalik omanik pakub siiski välja teise variandi – rannast kaugemal, mäe otsas, ehitab ta parasjagu peremaja taha hotelli, kus mõned toad on juba valmis – võtamegi selle pakkumise vastu. Teel ülesmäe seletab ta, et kogu pere kolis mäe otsa kaks aastat tagasi pärast suurt tsunamit. Maja ees on väljapaistval kohal ja lilledega kaunistatud hukkunud pereliikmete hauad – 14. Aga elu läheb edasi.

KUIGI KÕIK LALOMANU RANNA FAL'E'D VIIS TSUNAMI ENDAGA KAASA (enne seda saatuslikku päeva oli Lalomanus kuus-seitse *fale*-pidajat), siis nüüdseks on Taufua taas üles ehitatud ja tegutseb üliedukalt, pea konkurentsita. Sestap ka uus hotell mäe otsas, kust avanevad kaunid vaated rannaribale, palmipuudele ja Namua saarele. Otse mäeveeru ääres, kõige kaunima vaatega kohas käib parasjagu basseiniehitus – nii et turistlikule rannaelule Lalomanus tuleb peagi alternatiiv.

Tõele au andes, söök on Taufua *fale'd*es suurepärase ja kui päike välja tuleb, on rand kaunis ja vesi ujumiseks-toruujumiseks ülihea. Siiski, pärast üht ööd otsustame otsida midagi teistsugust. Jääme pidama vaid paari kilomeetri kaugusel Saleapaga küla kandis. Siinsetel *fale'd*el on taas kohalikku hõngu, ja puudu on nii muusika kui kokteilid. Öhtu veedame küünlavalgel ja päeval jalutame kilomeetreid mööda tühja palmipuudega ääristatud randa. Sobib. ■

Kuidas sinna minna?

Kui tahta Tallinnast alates kõiki lende ühel piletil, siis see on võimalik Lufthansa, Singapore Airlines'i ja Virgin Australia lendudel kolme ümberistumisega – Frankfurtis, Singapuris ja Aucklandis. Madalhooajal algab hinnatase umbes 1900 eurost edasi-tagasi ja minimaalse lisatasu eest on võimalik pikemalt peatuda Singapuris ja/või Uus-Meremaal. Kuupäevade osas tuleb olla väga paindlik ja tõenäoliselt on kummiski suunas vajalik vähemalt üks ööbimine mõnes transiitlinnas.

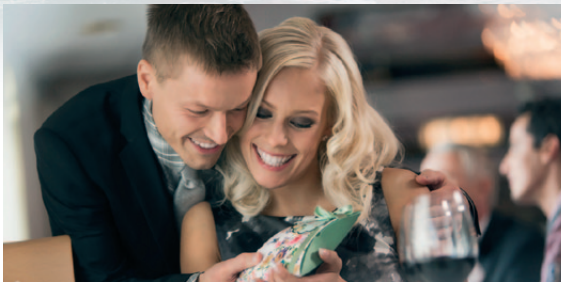
Eraldi piletitega saab natuke raha kokku hoida. Kui oma reis väga pikalt (vähemalt viis kuud!) ette plaanida, võib näiteks osta kolm eraldi edasitagasi-piletit. Esiteks Tallinna–Amsterdami Estonian Air'iga u 135 euroga. Teiseks Amsterdami–Bangkoki–Taipei–Aucklandi China Airlines'iga u 1000 euroga (koos pikema peatuse võimalusega lisaks Uus-Meremaale ka Tais ja Taiwanil). Ja kolmandaks Aucklandi–Apia edasi-tagasi Air New Zealandi või Virgin Australiaga u 400 euroga.

MAURI SAAREND

Estravel
soovitab

Tere tulemast Viking Line'i maailma!

- Alati parimad pakkumised:
- Päevakruisid
- Autopaketid
- Liinireisid
- Hotellipaketid

Avatud uus müügiesindus otse Tallinna südalinnas, aadressil Hobujaama 4.
Info ja broneerimine telefonil 666 3966 või booking@vikingline.ee

VIKING LINE

www.vikingline.ee

NYC

New York

11 põhjust

(ja mitte ühtegi mitte) minna

Tekst ja pildid **SILVIA PÄRMANN**

Ajakirja Diivan peatoimetaja Silvia Pärman avastas 111 põhjust, mis soosivad New Yorgi külastamist, 11 neist said kirja.

Puhas klassika

King Kong, peos lehvivajuukseline Jessica Lange, ronimas muretu kergusega Empire State Buildingu tippu, loojangukumas Brooklyni sild, Flatiron Building (trikraua-maja, pole vist raske aimata, miks) Viendal avenüül, jooksjad Central Parkis, kollased taksod – see on puhas klassika, milles igaüks New Yorgi ära tunneb ka seal kunagi käimata. Muuseas, kõige paremad vaated Manhattanile (üle 200 meetri kõrguseid maju on seal juba rohkem kui 50) ei avanenud tegelikult neile, kes kalli pileti õnnelike omanikena Rockefeller Centeri või Empire State Buildingu otsa liftiga kihutavad, vaid neile, kes loksuvad täiesti tasuta Manhattani ja Staten Islandi vahel sõitval praamil (www.siferry.com).

Kiired lahendused

Kus mujal kui USAs ja New Yorgis võiski toimuda kiirtoidu kiirsöömise võistlused: iga aasta 4. juulil võistleb mitu tuhat inimest legendaarsel Nathani *hot dog*'ide söömise võistlusel, mida kannab üle isegi televisioon ja mis möödunud aastal kogus ligi kaks miljonit vaatajat. Mullu võitis oma viienda tiitli kunstnikunime Chestnut all tuntud mees, süües 62 *hot dog*'i 10 minuti jooksul. Sellist kogust ei aita isegi Zibetto Espresso Bari espresso seedida.

Oma võimed võib võistluspaigas Coney Islandil Nathani juures aasta ringi proovile panna, kui teil muidugi jätkub kannatust kohutavalt aeglaselt veniv järjekord ära seista. Lisaks toidule pakub New York veel kümneid vaimustavaid kiireid lahendusi kiiretest autodest kiirlahutuseni.

Korralikud ja mittekorralikud muuseumid

Kui käite ainult korralikes muuseumides, mille ekspositsioonis on kindlasti mõned Egiptusest pärit kujukesed, vähemalt üks Peeter I saabas ja paar kindaid, mille Karl IX kuhugi hajameelselt vedelema jättis, siis pole New Yorgil suurt midagi pakkuda.

Veel moodsamat kunsti kui kuulsas MoMa's näeb Uues Muuseumis (www.newmuseum.org) kus üheks eksponeeritavaks teoseks on neljandalt korruselt teisele kulgev liutoru. Selles sõitmine on oluliselt kallim ja üldsegi mitte nii lõbus kui näiteks Pärnus Tervise Paradiisis – aga kunst ongi kahtlemata väga tõsine ja hinnaline asi.

Vana ja väärikamat elu näeb aga naabruses asuvas immigrantidele pühendatud Tenement Museumis (www.tenement.org), mis kujutab endast ühte vana üürimaja, kus räägitakse selles elanud perekondade kaudu lahti mitme põlvkonna immigrantide elu. Nii hästi, et selle külastamine võiks kõigil ajalohuvilistel mahtuda 100 asja hulka, mida enne surma teha.

Kui aga kuulute hoopis nende inimeste hulka, kelle 100-asja-mida-enne-surma-kindlasti-teha-nimekirjas on kõrgel kohal hoopis loodusmuuseumis tohutu suure dinosauruseskeleti kokkukukutamine, siis on Ameerika Loodusmuuseum perfektne koht: selle dinosauruste ja fossiilide kollektsioon on maailma parim. (www.amnh.org)

Korralikke muuseumie leiab ka ja kohati täiesti tasuta – Moodsa kunsti muuseum MoMa (www.moma.org) igal reedel kell 16–20, Ameerika kunsti näitav Whitney Museum (whitney.org) igal reedel kell 18–21 ning eriti kaasaegse kunsti kodu Studio Museum of Harlem (www.studiomuseum.org) iga kuu esimesel laupäeval.

Uue Harlemi muusika

Jazz-pianist Willie Smith (vabal ajal Duke Ellingtoni mentor) ütles kord: "Oleksin pigem kärbes Harlemi laternapostil kui miljonär ükskõik kus mujal." Kindlasti mõtles ta laternaposti asemel viskiklaasi mõnes suitsuses Harlemi jazz'i-urkas, aga see selleks. Harlemi legendaarseimat, 125. tänavat, ääristasid tema sõnade lausumise ajal kümned muusikaklubid, teiste hulgas poolmüütilise kuulsusega Apollo, kus laulis koos vendadega näiteks Michael Jackson. Avamise järel 1934. aastal sai Apollo kohe kuulsaks oma amatööride õhtutega, sellega, mille haledat varju meie tunne saaten "Eesti otsib superstaari".

Ligi sada aastat hiljem ei pea passima laternapostil ega viskiklaasi serval: piisab täiesti sellest, kui olla külaliseks nelja toaga hotellis Harlem Flophouse. Selle omanik ja juhataja, mustaks lakitud sõrmeküüntega René Calvo, on tegelikult muusik (laulja, tantsija või näitleja ütleb end New Yorgis olevat küll iga teine ettekandja), hindu jõukuse jumalanna järgi nime saanud bändi The Goddess Lakshmi liider.

Hotelli külalised saavad tahes-tahtmata osa bändi proovidest – heal juhul ka proovidele eelnevatest ja neist oluliselt pikematest õhtusöökidest hotelli köögis – enne, kui kõik instrumendid ja helitehnika maailma kõige pisemasse autose pakitakse ning bändiliikmed ise Harlem Flophouse'ist Paris Bluesi jalutavad.

Ehkki ka Apollo tegutseb edasi, kuuleb uue ajastu Harlemi muusikat pigem pisikestes kohtades nagu näiteks seesama Paris Blues (2021 Adam Clayton Powell Jr Blvd), mille omanik Sam Hargress on juba nelikümmend aastat nii uusi talente kui muusikagurusid oma baaris lavalaudadele kutsunud, tihti spontaanselt ka ise muusikute seltskonnaga liitudes.

Park Lane

New Yorgi ikoonilise Central Parki lehed värisevad juba ilmselt mõnda aega hirmust peadpöörivat karjääri tegeva rivaali ees: Chelseas 10. avenüü kohal kõrguv vana raudtee reinkarnatsioon pargina High Lane on saanud nii palju tähelepanu, et küünikud on selle juba Hype Lane'iks ristinud. Kuid raudtee on tähelepanu väärt – harva on moodne arhitektuur ühes kõrghooneid nii tihedalt täis linnas andnud inimestele võimaluse tunda end vabalt, hingata sisse värsket õhku ja inspiratsiooni ja tunda end pikemana kaelkirjakust.

Audi Q3

Uutest ootustest sündinud.

Progressiivne disain, sportlik sõidudünaamika – just nõnda kehtestab uus Audi Q3 end moodsas urbanistlikus maailmas ja näitab teed SUV-segmendi autode tulevikku.

Audi Q3 2.0 TDI quattro S tronic (130 kW / 177 hj)
Kiirendus 0-100 km/h: 8,2 sek; keskmine kütusekulu: 5,9 l/100 km; keskmine CO₂ emissioon: 156 g/km.

Audi Tallinn Paldiski mnt 100a Telefon: 611 2000 E-mail: tallinn@audi.ee
Audi Kuressaare Tallinna tn 61a Telefon: 453 0100 E-mail: kuressaare@audi.ee
Audi Pärnu Tallinna mnt 87e Telefon: 444 7130 E-mail: parnu@audi.ee

Vorsprung durch Technik

Novembri esimene pühapäev

See algas 1970. aastal – 127 inimest kogunesid novembri esimese pühapäeva hommikul ja hakkasid jooksma. 55 neist jõudis mõned tunnid hiljem Central Parki. Praegu on igal aastal New Yorgis stardijoonel üle 45 000 jooksja ning sellest on kasvanud maailma suurim maraton, kuhu tullakse kõikjalt üle ilma. Kui esimesel võistlusel näis olevat raskeim finišisse jõudmine, siis nüüd on selleks starti pääsemine – soovijaid on nii palju, et võimalused osta õigus New Yorgi maraton läbida loositakse välja. Tänavusele peab sooviavalduse saatma 23. aprilliks. Pealtvaatajatele on see kõik bürokraatia- ja hügiva ja täiesti tasuta.

www.nycmarathon.org

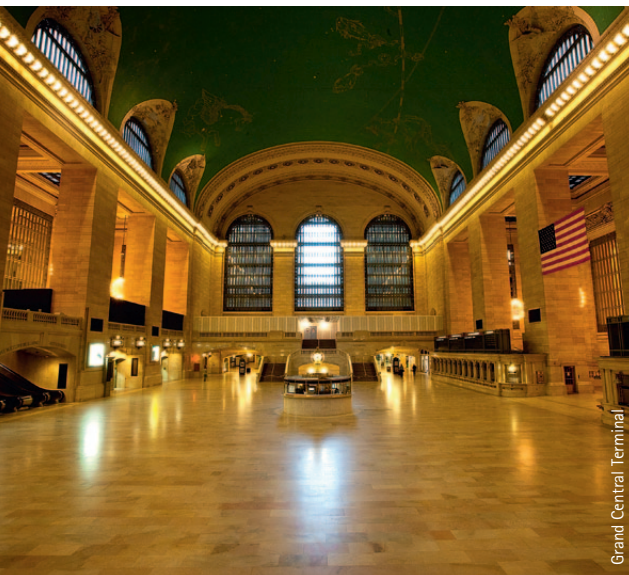

The Brick Theatre

Off-Off-Broadway

Kuulus Broadway on tõepoolest vaimustav – peamiselt, et tänu sellele saavad eksisteerida Off-Broadway ja Off-Off-Broadway. Väiksemad, odavamad ja palju huvitavamad kohad, kus reeglina pole poliitilist korrektsust ega ventilatsiooni. Üks huvitavamaid Off-Off-teatreid The Brick Theatre (www.bricktheater.com) on tillukese saali ja suurte ideedega järjekindel üllataja. Lisaks sellele, et innovaatiline ja intelligentne, tihti ka vaimukas, terav, süнге või pisut perversne. Katsetamisjulgest on ka kõigil neil, tantsijatest nukunäitlejateni, kes astuvad Here'i (www.here.org) lavale. Üsna tõenäoliselt ei tee nad seda erinevatel öhtudel ja kellaaegadel, vaid ikka korraga. Kõigi põhjamaalaste sümpaatiat kuulub ajast, kui mängukavast vilksatas läbi Sofi Oksanenit "Puhastus", tingimusteta La Mamale (lamama.org), tegelikult kolme lava koondavale teatrimajale Lower East Side'il.

Visuaalsust armastavas New Yorgis tunduvad aga vähemalt pooled teatrid tegelevat tantsuga, DTW (www.dancetheatreworkshop.org) ja DNA (www.dnadance.org/site) inimesed teevad seda igatahes ka hästi (ja mitte üleliia pikalt). Kuulsaim tantsuteater Joyce (www.joyce.org) on alati kindla peale minek.

Grand Central Terminal

Taevalaotus kosmose poolt vaadates

Maailma ilmselt üks kuulsamaid kohtumispaiku on New Yorgi Grand Central Terminali infokioski kella all. Sümboliks muutunud kell pole jaama suurim varandus mitte ainult emotsionaalses tähenduses: kõik neli numbrilauda on valmistatud opaalist ning nii Sotheby's kui Christie's on hinnanud selle väärtuse 10 ja 20 miljoni dollari vahele.

Kuid veel muljetavaldavam on kella kohale jääv lagi. Laemaal kujutab endast taevast Vahemere kohal maist oktoobrini, olles reisijuhiks teel tähtede poole. Selle maalil Prantsuse kunstnik Paul Helleu ja kuldsed taevatähed laes on tõepoolest kullast.

Kohe pärast avamist märgati, et tähtkujud sellel on tagurpidi, ning algas elav arutelu, miks nii. Pakuti, et see näeb parem välja või et õige taevakaart ei mahtunud ära – tegelikult põhjuseks osutus aga see, et Helleud inspireeris üks keskaegne käsikirja, kus taevalaotust oli kujutatud nii, nagu see kosmose poolt vaadates välja võiks näha.

Praegu annab tähtedele sära fiiberoptika, kunagi valgustasid neid aga täiesti tavalised pirnid, mida töömehed redelitel turnides regulaarselt vahetama pidid.

estravel

Suusad alla!

Tellimine: tel 626 6266
estravel@estravel.ee
www.estravel.ee

Sind ootab suurim suusareiside valik!

Estraveli suusareiside valik sisaldab Eesti parimate reisikorraldajate Alpiexpressi, Germalo Reiside ja Mainor Meelise nädalasi reisipakette.

Austria
alates **649 €**

Andorra
alates **849 €**

Itaalia
alates **649 €**

Paketi hinnas sisalduvad lennupiletid Tallinnast sihtkohta ja tagasi, 7 ööd majutust hotellis, toitlustus vastavalt pakatile, lennujaamatreisid sihtkohas ja rühmajuhi/suusainstruktori teenused vastavalt reisikorraldajale.
2011/12 suusahooaja ülevaade: www.estravel.ee/suusareisid2012

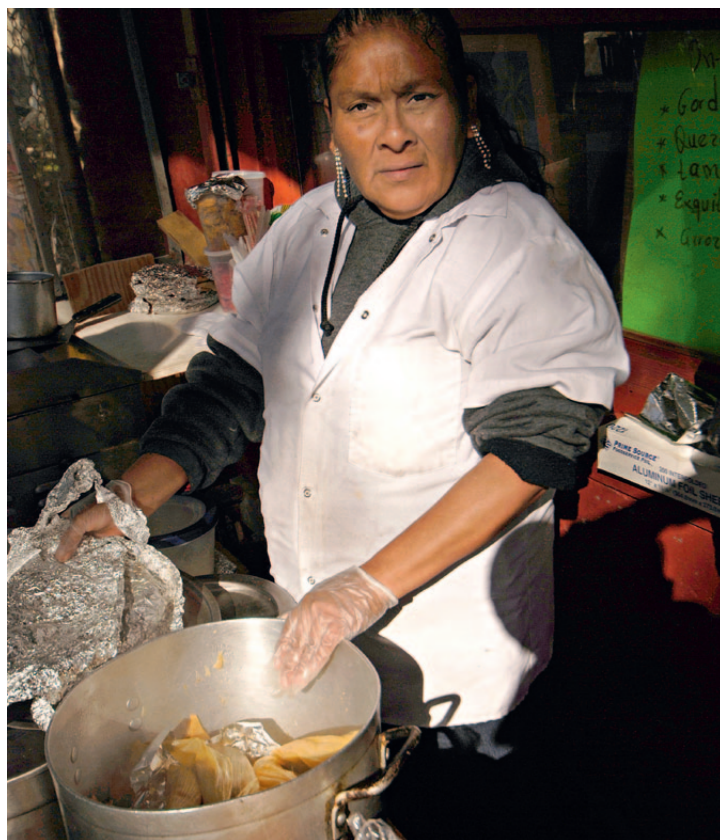

Zibetto Espresso Bar

New Yorgis on kaks kohta, mis on julgenud Starbucks'i halva kohvi impeeriumile vastu astuda: Spanish Harlem, kus ainsa New Yorgi linnaosana pole ühtegi Starbucks'i ja oma kohvi saab koos *quesadilla*, *enchilada*, *burrito* või *fajita*'ga kaasa haarata otse tänavalt (miks seal aga ka näiteks ühtegi raamatupoodi ei ole, on juba keerulisem mõista – ja ilmselgelt ka teine teema). Ja teiseks Zibetto Espresso Bar 6. avenüül, otse Starbucks'i vastas, kus baari avamine, milles pole isegi toole, nõuab väga häid närvide ja veel paremat kohvi. Zibetto omanikul Anastasio Nougasel on mõlemat, nii et see baar Central Parkist paarisaja meetri kaugusel jõuab veel päästa tuhandete New Yorki sattunud ja elutegevuseks korralikku kohvi vajavate inimeste elusid. www.zibetto.com

Peavoolu vaatamisväärusi vältivad giidid

Parim võimalus linna avastada on ikka läbi kohalike silmade vaadata. See tähendab läbi Big Apple Greeteri programmi endale vabatahtliku hobi korras giidi leidmist, kes New Yorgi külalisi hea meelega tervitavad ja neile täiesti tasuta 2-4 tunni pikkuse linnaekskursiooni teevad. Huvipakkuva linnaosa võib ise välja valida, või siis lasta kohalikul end üllatada ja viia end tema lemmikpiirkonda. Neil, kes oma kontsi ja küüsi murda kardavad, tasuks arvestada, et selle käigus võib sattuda giidi lemmikkohvikutesse ja söögi-kohtadesse, mis võivad vabalt kusagil Spanish Harlemi nurgataguses asuda. www.bigapplegreeter.org

Vihmased päevad Chelseas

Ühel ilusal suvepäeval pakkis Massachusettsis sündinud korealannast fotograaf Miru Kim oma kaamera ja statiivi autosse ja hakkas sõitma mööda USA seafarme. Selliseid, kus sajad emised ja kuldid tillukestes aedikutes tihedalt koos söövad, magavad ja ruigavad ühes rütmis kuni tapamaja-päevani. Ta palus end üksi jätta, kinnitas kaamera statiivi külge, seadis selle aegvõtte režiimile, ronis sigade juurde ja võttis ennast alasti. Kim tahtis kogeda, mis tunne on olla osa massitoodangust ja mitte kasvatatud kui indiviidi, võis lugeda ühel vihmasel päeval tema fotonäituse tutvustusest Chelseas Doosani galeriis, mis Seolis asuva Doosan Yonkang Foundationi toel tutvustab noorte tõusvate Korea kunstnike loomingut.

New Yorgis on 600 kunstigaleriid – rohkem, kui üheski teises linnas maailmas praegu või üldse kunagi olnud on – ja neist 300 asuvad Chelseas. Näeb väga erinevaid maailmu: näiteks Andrea Roseni ja Jenkins Johnsoni galeriides tavaliselt kunstnikke, kellest täiesti kindlasti saavad hiljemalt järgmisel kuul superstaarid; James Cohani galeriis ühikonnakriitilist kunsti; Julie Saul on aga 25 aastat juhtinud omanimelist galeriid, mis eksponeerib ja müüb fotograafial põhinevat kunsti.

Vihmasel päeval ei hakka mitte kunagi igav.

ADRESSIRAAMAT:

JULIE SAULI GALERI

535 West 22 Street, T-L 11-18
(juulis-augustis E-R 10-17.30)
www.saulgallery.com

JENKINS JOHNSONI GALERI

521 West 26th Street, T-L 10-18,
www.jenkinsjohnsongallery.com

ANDREA ROSENI GALERI

525 West 24th Street, T-L 10-18,
www.andrearosengallery.com

DOOSAN GALERI

533 West 25th Street, T-L 10-18,
www.doosangallery.com

JAMES COHAN GALERI

533 West 26th Street, T-L 10-18,
www.jamescohan.com

Nikon StabilEyes 14x40 VR

- Vibratsiooni vähendav süsteem tagab suurepärase tulemuse ja ühtlase vaate.
- Optimaalse heleduse saamiseks on objektiivid kaetud mitmekihilise kattega.
- Vee- ja udukindel.
- Ergonoomiline disain, mugav käepide ja lihtne ligipääs nuppudele.
- MAAPINNA - režiim - kui jalgealune on kindel, kuid stabiliseerimist vajab liikuvate objektide puhul käteväärinast tulenev binokli liikumine (looduse või spordi jälgimine).
- PARDA - režiim - kui jalgealune on ebastabiilne, mis on tingitud tugevast vibratsioonist (mootor või tugev tuul).

Valmis võrratuteks
vabaõhuseiklusteks

Nikon COOLPIX AW100

- Vee-, pörotus- ja külmumiskindel
- 16-megapiksline taustvalgustusega CMOS-pildiaundur
- Liikuvjuhtimine laseb kaamerat kasutada ühe käega
- Sisseehitatud globaalse asukoha määramise süsteem (GPS), elektrooniline kompass ja maailmakaart

Üks kuu Buenos Aireses

Tekst **KRISTINA MÄND**

Linn, kus on elanud ja töötanud kirjanik Jorge Luis Borges, poliitik ja moeikoon Evita Perón, tangokuningas Carlos Gardel, jalgpallur Diego Maradona – imeline, lärmakas, natuke räämas, uhkete majade, suurepärase parrilla'de, 2,8 miljoni elaniku, suurte avenüüdega, savise La Plata lahe kaldal. Kristina Mänd elas ja õppis seal ning jagab nüüd soovitusi.

Dimaberikut | Dreamstime.com

Buenos Airesele pani 1536. aastal aluse hispaanlasest maadeavastaja Pedro de Mendoza väikese asumiga praeguses San Telmo linnaosas. Põliskasukad polnud asjaga rahul, tegid lärmi ja hispaanlased lasid jalga. Aga mitte kauaks: 1580. aastal saabus sinna Pedro kolleeg Juan de Garay ja sündis linn. Mina jõudsin kohale neli sajandit hiljem ja sättisin end elama kohe linna keskele Mai avenüü ja seitsme sõidureaga 9. juuli avenüü nurgale, aga paari päeva pärast kolisin San Telmosse, kus tundsin end sama hästi kui kunagises kodus New Yorgis, C-avenüü ja 3. tänava nurgal.

San Telmos on nimelt siiani säilinud 19. sajandi uhked hooned, millest vanim on Ezeiza perekonna maja, praegune Pasaje de la Defensa. 1870ndatel jätsid rikkad perekonnad kandi küll seal puhkenud kollapalaviku tõttu maha ning ehitasid omale elamised natuke kõrgemale – *barrio*'tesse, mis praegu kannavad Recoleta ja Palermo nimesid.

SAN TELMOS ASUS KA MINU KOOL. Rayuela instituut, kus sattusin nii hoogu, et õppisin hispaania keelt planeeritud kahe nädala asemel neli. Kaasõpilasteks olid Tony Austraaliast, Christian Saksamaalt, hiljem Broni Slovakiast ning viimasel nädalal lisandusid igav Šveitsi poiss ja hirmus nõme saksa tüdruk. *El profesór* oli aga tore noor *porteño* (sadamalinnast ehk Buenos Airesest pärit inimene) Ignacio, peronist ja natuke sots.

Õppisime iga päev üheksast kolmeni ja rääkisime poliitikast, Argentinast ja reisimisest. Igal ▶

Elamine

Üüritavad korterid:
www.casasantelmo.com.ar
www.alojargentina.com

Toredad hotellid:
PAMPA, ECO HOTEL
 (Palermo, Recoleta)
www.hostelpampa.com.ar
RITZ HOTEL
www.ritzbuenaosaires.com

Kui soovid keelt õppida:
www.123teachme.com
www.spanish-argentina.com.ar

Linnas ringi

Rattareisid:
www.buenosaires-argentina.com
[/la-bicicleta-naranja](http://la-bicicleta-naranja)

Ekspursioonid:
www.ba-walking-tours.com
www.apatatour.com.ar

Kristina Mänd

Muuseumid

Muuseumidest käisin linna ajalugu vaatamas **El Zanjón de Granadosis** San Telmos, kus pääseb jalutuskäigule linna alla läbi kolme kihi varemete koos väga läheda ja elava giidiga. Fassaad on ehitatud 1830, kõige alumine kiht pärineb aga 1740. aasta hispaania aadliku majast, kus on alles veekogumise tsistern, vaatetorn, prantsuse seinaplaadid ja maa-alune oja. Buenos Aires on ehitatud pehmele soisele pinnale ja läbi linna jooksevad sügaval ojad otse Río de la Platasse. elzanjon.com.ar

Teine tore koht oli **Museo Histórico Nacional**, üks igavamaid, mida olen kunagi näinud, kuid seal oli kaks toredat asja. Esiteks näitus Argentina lipu ajaloo ja riigi sünnist (200 aastat tagasi) ja teiseks väga ilus näitus Kolumbuse-eelsest ajast ehk siis põlisasukate käsitööd. Muuseum asub Lezama pargis San Telmos, kunagises uhkes elumajas. www.cultura.gov.ar

Kolmas mulle meeldinud muuseum oli Retiros, **Museo de Arte Hispanoamericano Isaac Fernández Blanco** – ilus valge barokkstiilis elumaja, kus oli hispano-ameerika kunsti, religiooni-esemeid (eriti omapäraseid on hõbedased altarid) ja koloniaalajastust (ehk siis enne 1810) pärit nõusid ja mööblit. Lisaks näitus Ushuaias ja Tulemaal (Tierra del Fuego) elavatest põlisrahvastest. www.museodelcine.buenosaires.gov.ar/mifb.htm

Igati tasuvad külastamist veel kaks kohta. **Malba muuseum Recoletas** ehk moodsa kunsti muuseum on väga uhke ehitised ja igale pildile on palju ruumi jäetud. Ilmselt kõige suuremateks tõmbenumbriteks on Frida Kahlo autoportree papagoiga ja Diego Rivera ning Guil-

lermo Kuitca tööd. Ja viimaseks **Museo Nacional de Bellas Artes**, kus leiab lisaks Lõuna-Ameerika kunstile ka Euroopa oma – Rubens, üks Rembrandt, üks Van Gogh, kolm Gauguini ja kaks Renoiri. www.malba.org.ar
www.mnba.org.ar

juhul suudan nüüd lihtsa jutu ära rääkida, teekat tõlketa vaadata ja mõnest asjast täiega valesti aru saada. Argentina ja Buenos Airese hispaania keel on nimelt natuke eriline, aga õppimiseks on keskkond ilus ning väga *bueno*. Kooli juhatast hästi tähtsa olemisega Alessandro, kes rääkis ka natuke vene keelt. Tema esimese pruudi vanaema oli Moskvast pärit ja millegipärast veendunud, et noormehele tuleb vene keelt õpetada.

Kool ise asus tüüpilises San Telmo korteris, mis on ruudukujuline – maja siseõue ümber asusid kaheksa viiemeetrise laega tuba. Väga vägev. Kindlasti on vähemalt nädala Buenos Aireses peatujail soovitatav pigem korter üürida, hinnad on mõistlikud ja kui tead, millises linnaosas soovid olla, saad netis kõik välja otsida ja kinni panna.

Iga päev pärast kooli tegin vihaseid matku linna teistesse osadesse ja nädalavahetused veetsin kas rattaga sõites, jalutades või muuseumides. San Telmos endas näiteks toimusid pühapäeviti antiigiväljamüügid (Feria de Antigüedades), mis tähendas tänavate kaupa asju, kunsti, ilu, toitu ja muusikat. Liigelda on linnas kerge – tänavad on sirged ja iga kvartal oma numbriga nagu New Yorgis. Ühistransport (sh metroo) on tasemel ning odav, hästi saab ka rattaga sõita.

TEISTEST LINNAOSADEST PUERTO MADERO on Río de la Plata jõe kaldal asuv soine, nüüd kõrghoonetega kaetud ala, kust avaneb imeline vaade linnale ning teisel pool asuvale looduspargile (*reserva ecológica*). Väga moodne piirkond, kardetakse ainult, et need majad kukuvad kokku, sest pinnas ei kannu.

Palermo on kaunis ja väärikas, seal asuvad saatkonnad, pargid, loomaaed, jaapani aiad ja *boutique*'id. Recoleta on omakorda täis kultuuri – üks maailma suurimaid nekropoliseid, Recoleta surnuaed, Malba ja kaunite kunstide muuseum, Alvari hotell, suur metallist lill Floralis Genérica ning ülikooli stalinistliku välimusega õigusteaduskond. Palermo ja Recoleta vahele jääb Evita Peróni muuseum, aga seal paneks ma rõhku rohkem heale restoranile.

BELGRANO ON KUULUS HIINALINNA JA RIVER PLATE STAADIONI POOLEST. La Boca aga natuke räämas, värviline ja ohtlik, kus asub tuntud jalgpallimeeskonna Boca Juniorsi kodustaadion La Bombonera. Plaza de Mayo on keskus, kus asub Casa Rosada, Argentina valitsuse roosa maja, peakirik (kuigi kirik on Argentinas riigist eraldatud) ja Emade väljak, kus emad käivad siiani igal neljapäeval marssimas ja mälestamas oma sõjaväelise hunta ajal kaduma läinud või tapetud poegi. Avenida de Mayo asub terve rida uhkeid maju, nt Barolo palee ja Castelari hotell, ning see viib otse koopiani USA senatist, nende kongressini. Selle avenüü all sõidab ka allmaaraudtee, endiselt algsete vagunitega.

Terve linn on täis väikeseid kunstigaleriisid, kuhu tasub igas maailma linnas sisse põigata, et natuke aimu saada, mis moes ja mida tehakse. ▶

PLAYTIME IS BACK

LIIKUMISAEG ON KÄES

• ORIGINAALSED HÜBRIIDJALANOUD •

ALASKA

KEENFOOTWEAR.COM

• Maaletooja: MATKaSPORT OÜ • www.matkasport.ee •

REVEL

Raamatuid lugesin Buenos Aireses hooga ja avastasin enda jaoks Jorge Luis Borgese – linnas on kohutavalt kasutatud raamatute poode ning El Ateneo, mis asub vanas teatris. Istud loozis ja loed. Väga mõnus.

Minu New Yorgi korterikaaslane Kelly tuli Buenos Airesesse koos Norah Jonesiga, kelle kitarritehnik ta on aastaid olnud. Nüüd õnnestus mul ka lõpuks Norah' kontsert ära näha ja toimumispaigal, kohutavalt suurel saalil Luna Parkis ta sub silm peal hoida, alati on seal mõni suur ja hea kontsert. Popstaarid armastavad Buenos Airest!

San Telmos jalutades sattusin ühte kirikusse ja pilk jäi paberile, kus lugesin: “Õnnis on inimene, kes ei käi õelate nõu järel”. Nimelt hakkas seal just koorikontsert ja kuuest kavas olnud laulust kolm olid eestikeelsed Kreek ja Tormis ning venekeelne Pärt. Tormist laulsid niimoodi õrnalt ja venitades. Aga nii lahe mu meelest.

BUENOS AIRESEST KIRJUTADES EI SAA LÄBI TANGOTA.

Ma just suur fänn pole, aga käisin keelekooli poistega ilusti linna vanimas kohvikus Café Tortoni tangoetendust ja Teatro Coliseos tango-balletti vaatamas. Väga ilus. Café Tortoni aga nägin lisaks tangole ka sellist tantsu nagu malambo. On nagu flamenco, aga tantsijad on gautšo-mehed ja atribuutikaks nõõrid, mida vastu maad lüüakse.

Käisime Broniga ka *milonga*’l, kus tangot tantsivad tavalised inimesed – oli kohalikke, turiste, mees-, nais- ja segapaare. Kui tango Buenos Aireses 1890ndatel bordellides ja slummides alguse sai, pidasid korralikud inimesed seda hirmsaks kombelõtvuseks. Tangot tantsisid omavahel mehed, oodates oma kallimaid ja lauldes nii roppe kui kauneid laule oma naistest ja emadest, kes neil Euroopasse maha jäid.

Tänavatangot saab vaadata San Telmos Plaza Dorregol ja kesklinnas Florida tänaval. La Boca linnaosas aga tantsiti gautšode tantse. Need mulle küll meeldisid – uhked püksid ja kõrged vööd ning käib selline ümber üksteise keerutamine.

JALGPALL. ON KAKS ASJA, MIS ARGENTIINLASI ERUTAB

– **POLIITIKA JA JALKA.** Christian sai meile piletid kahe suure kohaliku klubi – River Plate ja Boca Juniorsi (Maradona klubi) mängule River Plate staadionil. Jessa – 60 000 kohaga staadion oli täiega välja müüdnud ja kõigil olid kaasas vanad ajalehed, mida tükkideks rebiti ja neid tükke siis kui konfette õhku loobiti. Koos õhupallide ja muu kraamiga maandusid need väljakul ja keegi neid sealt ära ei koristanud. Ainult kaks sektorit olid reserveeritud Boca Juniorsi fännidele ja nende kõrvalolevatest sektoritest oli üks pealtvaatajatest tühi (seal olid ainult turvamehed, umbes 100) ja teine täis turis-

Tango

Kuula tangot veebist www.torquatotasso.com.ar, vaata www.cafetortoni.com.ar, www.bar-sur.com.ar. Lisaks mõned artistid, keda kuulata – Carlos Gardel, Astor Piazzolla ja Gotan Project.

Eugene Berman | Dreamstime.com

Kristina Mänd

Teatrisse!

Eriline kultuurikogemus oli Teatro Coloniali (mitte segi ajada Colóniga) külastus. Jalutasin sellest ühel päeval mööda ja nägin kuulust, et tuleb kontsert Buenos Airese flamenkoga, mida iga päev naljalt ei pakuta. Teater nägi selline sent-surmale-võlgu välja, aga ma ikka mõtlesin, et tuleb minna. Panin siis pühapäeval ilusad riided selga ja läksin etendust nautima.

Esiteks olin ma saalis kõige noorem inimene, teised olid nii 70-aastased üleni äraväritud ja kulinaid täis prouad, kes ei saanud trepist üles ega alla ning ei kuulnud hästi. Kui etendus algas, rääkisid nad kõva häälega ja krõbistasid kommipaberitega, meenutades natuke mu vanaema, kes ka teatrisse suhtlema ja kohvikut külastama tuli. Enne etendust oli aega teatrit ka vaadata: selline liila-valge-kuldne suure punase kardinaga, mis pooleldi alla kukkus; nurgas oli kosmeetikat müüv proua (teatris!) ja äkki jooksis rott sajaga üle lava. Kuna ma olin ainus inimene oma reas, siis tõstsin kohe jalad kõrvaltoolile.

Algas etendus. Kõigepealt tulid keskealine, aga lühikeses ja liibuvas kleidis maailma kõige kõrgemate kantsadega pianist ja noor kena viiulimängija. Kui nad olid natuke mänginud, avanes (kukkus) eesriie ja laval oli umbes 20 tädi ja neli onu, riietatud ilmselt Napoli-päraselt. Sel hetkel oli saalis vähem inimesi kui laval. Kõige noorem esineja oli umbes 13-aastane tüdruk ja vanim ilmselt 1800 sündinud tädi roosas kleidis, keda laval ära talutati. Ja siis nad hakkasid laulma. Ma ei saanud millestki aru.

Õnneks tuli teatritädi ja andis meile kavad. Seal lugesi, et enne flamenkot ongi mingi Napoli etendus. Siis tuli staar lavale – kiitsakas noormees mustade põlvpükstega ja valgete põlvikutega. Häälel polnud häda midagi ja nii armas oli, kuidas tädid teda hellalt vaatasid. Kui nad olid tükk aega Palomast laulnud, tuli ka Paloma. Blond punases.

Ja siis nad laulsid armastuslaule, tantsisid, flirtisid ja ma puuksusin naerda nagu opakas. Viiulimängija jättis vahepeal lihtsalt natuke asju vahele ja korra kukkus pianistile klaverikaas sõrmedele, aga nad olid kõik nii pühendunud ja rõõmsad, et kui asi otsa sai, karjusid kaks onu saalist braavo ja tädid krõbistasid jälle oma kommipabereid. Ausõna, see oli parim etendus mu elus! Peale neid tulid flamenkotantsijad ja muusikud, hea tase ja hirmus võimas, aga kahjuks jäi oma eelvuses eelmisele alla.

Kristina Mänd

te, kel ilmselt suva, kumb tiim võidab.

Kui mäng läbi sai, ootasid River Plate fännid umbes tunni (mina sealhulgas, sest meil olid piletid nende poolele) enne, kui neid hakati välja laskma. Kõik selleks, et fännid omavahel kaklema ei läheks. Aga kuidas siis inimesed veel valmistunud olid lisaks ajalehtedele? Pasunad ja ilutulestiku vidinad, millega terve staadion punast tossu täis lasti, ning riided – valge-punased River Plate ning kollane ja sinine Boca Juniorsi poolehoidjatel. Ja lipp – nii suur River Plate lipp, et kattis ligi 25 000 pealtvaatajat, kui see vaheajal lahti tõmmati. Ma pole midagi seesugust kunagi

näinud. Lisaks õppisin terve rea vandesõnu, millega ühe klubi fännid teise omasid õnnistavad, ning siis olid neil veel laulud – üks avamisel, üks solvamiseks, üks, kui värav tuleb jne. Mingit alkoholi ei müüda, igaks juhuks. Jah, see oli kogemus.

NAGU ÕELDUD, ON POLIITIKA TEINE ASI, MIS VERE KEEMA PANEB. Juhtivad on peronistid (Juan Peróni järgi) Õigluse parteist (Partido Justicialista) ja sealte tuleb ka praegune president ja valitsusjuht Cristina Kirchner. Minu sealviibimise ajal (ja veel riikliku rahvaloenduse päeval) suri eelmine president, Cristina abikaasa Néstor. Suur pauk, sest ▶

Buenos Aires

Juan Perón

1946–55 presidendina tegutsenud Juan Perón on siiani armastatuim poliitik ja kui ta pärast eksiilist naasmist 1973. aastal taas presidendiks valiti ning üheksa kuu pärast suri, võttis ameti üle tema kolmas naine Isabel, toona muide esimene naisriigipea läänepoolkeral, kui monarhid kõrvale jätta. Isabel Perón elab tänaseni Hispaanias ja Argentina nõuab teda edutult välja, et valitsemisajal tapetud ja kadunud inimeste eest kohut mõista. 1952. aastal surnud kuulus Evita oli järjekorras Juani teine naine, keda Argentinas samuti armastatakse ja imetletakse – ilus, lihtsast perest, võitles tööliste ja naiste õiguste eest, aitas inimesi – aga oli ka ülbe, ahne ja võimukas. Aga noh, popp ta on. Kel huvi, võib minna Recoleta surnuaiale ja muuseumi.

ta oli igati armastatud, pani Argentina majanduse jooksma ja oli pärast sõjaväelisi ja korrumppeerunud poliitiku enam-vähem aus ja demokraatlik.

Peatänaval seisid tuhanded inimesed kesk-päevast järgmise hommikuni järjekorras, et Casa Rosadas asunud Néstori kirstule austust avaldada. Lauldi ja nuteti, emotsiooni ja armastusega. Ühel plakatil seisis näiteks “Néstor es con Perón; pueblo es con Cristina” (ehk Nestor on Peróniga ja rahvas Cristinaga). Buenos Aireses on aga võimul parempoolsed, kes kaklevad riigi võimuga. Nagu Tallinnaski.

LÄRM JA PRÜGI JA SUHTUMINE. Kuigi Buenos Aires on lahe, on elada seal keeruline – igal pool prügi, hästi lärmakas ja inimesed on sellised suvad. Täiesti normaalne on iga paber, kile vms lihtsalt maha visata – täiskasvanud ees, lapsed järel. San Telmos pandi prügikastid tänavale alles paar kuud enne minu külastust – seni jäeti praht kilekotiga lihtsalt tänavale, kus seda siis koerad ja huvitatud inimesed laiali ajasid. Ainult ühes kohas nägin prügi sorteerimist.

Ja siis lärm – ma pole elu sees nii lärmakaid ja teiste suhtes absoluutselt ükskõikseid inimesi näinud. Tüüpiline on kell kaks öösel tänaval kõva

Gobierno de la Ciudad de Buenos Aires

häälega rääkimine ja kui lähed vaatama, siis need pole purjus noored (ma kostan nagu väike tädi), vaid vanemad proudad, kes lihtsalt üksteisest lahkudes üle tänavaga hõiguvad. Ja mu meelest on nad kogu aeg laksu all – joovad matet (hirmus kibe ja mu meelest jälk) ning suitsetavad marihuaanat.

Riikliku postkontori ukse peal on silt, et avatakse kell 9. Tädi tuleb kell 9.20 ja ütleb, et avatakse poole tunni pärast! Kui ma küsin, et te peate ju kell 9 töökorras olema, siis ta lihtsalt vaatab mind hämmeldunult, et mis mu probleem on, sest ta on ju siin – *pero estoy aquí ahora!*

Või ütleb lihaposes müüja, et tal pole mulle tagasi anda. Ma siis ütlen, et mine vaheta. Ta ütleb, et ei saa. Ma küsin, et mis siis saab. Ta ütleb, et midagi, ta ei saa mulle müüa! Selliseid hetki oli palju ja *multi-tasking*’ut pole üldse mõtet loota. Nad on täitsa uskumatud tegelased – laisad ja isekad. Aga toredad.

KUI INIMESED POLE BUENOS AIRESSES JUST KÕIGE USALDUSVÄÄRSEMAD, SIIS LIHA JA VEIN ON. Ütlen kohe, et ma pole selliseid steike kuskil oma elus saanud – suured, mahlased, ilusad, vägevalt küpsetatud. Maitseaineid nad eriti ei kasuta ja kastmena süüakse Chimichurrit, sellist maitseainete, ▶

Pavarotti on öelnud, et Buenos Aireses asub maailma parima akustikaga ooperiteater Teatro Colón. Oopereid ja ballette parasjagu polnud, aga käisime Buenos Airese filharmoonia ja serbia viiulimängija kontserdil. Oli vägev küll. Teater on kitsas ja kõrge, kuue rõduga ja kuldne.

estravel

24 h reisiabi 626 6266
estravel@estravel.ee
www.estravel.ee

Et võiksid reisist täit rõõmu tunda....

Sõlmi reisikindlustus ise! Võrreldavad pakkumised ühe klikiga.

www.estravel.ee/reisikindlustus/

1. Sisesta reisiperiood
2. Võrdle hinnapakumisi
3. Sisesta andmed
4. Maksa ja reisi!

The screenshot shows the 'reisikindlustus' (travel insurance) section of the Estravel website. It features a navigation bar with steps: Sisesta reisinfo, Vali pakkumine, Maksa, and Prindi poliis. Below this, there are sections for 'Reisi kuupäevad' (Travel dates) and 'Reisijate arv' (Number of travelers). The 'Kuhu kavatsed reisida?' (Where do you plan to travel?) section offers three options: 'Euroopa' (Europe), 'Kogu maailm' (All over the world), and 'Kogu maailm' (All over the world) with a 'Vaata hinda' (View price) button. A world map is visible on the right. The footer contains contact information and logos for THOMAS, LEGATO, VAATA KÄÄ, and REISIKINDLUSTAVAD.

Estravel soovitab !

Kuidas sinna minna?

Ühel piletil ühendused Tallinnast algavad kampaaniate käigus u 1050 eurost ja väljaspool kampaaniaid u 1400 eurost. Seda küllalt mugavatel, ühe ümberistumisega, ühendustel kas Lufthansaga läbi Frankfurti või Estonian Airi ja KLM-iga läbi Amsterdami. Lääne-Euroopast leiab vahel ka mõned sajad eurod soodsama hinnataseme, eriti kui lennata läbi USA. See eeldab muidugi eraldi pileteid ja sageli vaheõbimisi transiitlinnades.

MAURI SAAREND

Minu hobuseks oli lumivalge Sarkozy, sest sarko on gautšode keeles nimetus albiino-hobusele ja zy-lõpp tundus Rosanale väga lustlik. Gautšo ise tähistab Lõuna-Ameerika kauboid, kes pärit pampadest ja Patagoonia rohumaadelt.

Restorani-soovitused

San Telmo: Desnivel, Brigada, Manolo, La Parrilla de Plata, prantsuse Petangue, Chifa Man San (hiina).

Congresso: Chan Chan (peruu).

Palermo: La Cabrera, Don Julio.

La Boca: El Obrero.

Kohvikud: Cafe Richmond, Hotel Alvear, La Biela, Malba museum, Cafe Federal

pipra, küüslaugu ja äädikaga kastet (nimi tulnud šoti või iiri päritolu gautšolt Jimmy McCurrylt). Juurde süüakse kas friikartuleid (*papas fritas*), kartuliputru (*puré de papas*), kartuli- ja suvikõrvitsaliseputru (*puré de papas y calabaza*). Salatiga üle ei pingutata. Need olid vägevad elamused ja Argentina *parrilla* (grill) uhke.

Käisin ka mitmel *asado*'l (grillipidu). Lisaks loomalihale (*bife chorizo*, *bife de lomo* ehk sisefilee, *costilla* ehk ribi) süüakse ka vorste (*chorizo*), verivorste (*morcilla*) ja lammast. Veinist avastasin enda jaoks Pinot noir'i ja sellest enam loobuda ei soovi. Üldse on Argentina punane vein tück maad parem kui valge ja eriti meeldisid mulle Tulemaa, mitte Mendoza veinid. Minust kaks tänavat edasi asus Buenos Airese vanim ja endiselt toimiv turg, kust sain omale vajalikku toidukraami.

Aga steik pole ainus toit – süüakse ka *empanada*'sid ehk pirukaid; *arroz chaufa*'t (hiinapäraselt praetud riisi, kuigi Hiinas sellist asja ilmselt pole); *milanesa*'sid ehk paneeritud kana- või vasikaliha (umbes nagu Viini šnitsel), magusaid kartuleid ning saiale määratavat karamellilaadset kreemi *dulce de leche*. Öhtust söövad korralikud *porteño*'d muidugi alates kella 23st.

HÄSTI SAAB END TUNDA KA VÄLJASPOOL LINNA. Kui ma muidu nautisin täiega linna ja tema võluisid, siis ilusaimad päevad veetsin paradiisis ehk Río Parana jõe deltas ja Tigre linnakeses. Söitsin rongiga Tigresse ja seal jõepaadiga Bonanzasse, imelisse *estancia*'sse, mida pidas Rosana ja kus me kolm päeva ratsutasime, kanuutasime, sõitsime rattaga ja käisime, kaasas gautšo Ramon ja koer. Terve maja oli täis loomi ja igal hommikul, kui ma jõe kaldal hommikust sõin, tulid mind tervitama kanad, pardipere ja uhke isane kalkun, kes arvas, et ta on sülekoer. ■

Et jäädvustada **kogu lugu,**
vajad **parimat objektiivi!**

270mm (419mm ekvivalent) Säritus: F/8 1/250sek, ISO400, statiivilt

18mm (28mm ekvivalent)
Säritus: F/8 1/250 sek, ISO400, statiivilt

UUS
kõik-ühes
objektiiv

Tamron AF 18-270mm F3,5-6,3 Di II VC PZD

Uskumatu 18-270mm ultrasuuri vahemik pakub sulle kõike, mida üks pildistaja võiks tahta — pildista ühe objektiiviga portree, kaunis maastikuvõte või makro lähipilt! Kergete ja kompaktsel **15-kordse suumiga** objektiivile lisavad erilist väärtust Tamroni uus **PZD** piesoelektriline autofookus ning **VC**-värinastabiilisaator.

UUS! Tamroni 60. juubeli mudel

Di II

PZD

VC

Soodushind
499€

Tavahind 599€ Pakkumine kehtib kuni 29.02.
Küsi ka soodsaid järelmaksutingimusi!

(Mudel B008) Sobivad nii Canon, Nikon kui Sony digitaalsetele peegelkaameratele.

* Objektiiv pole mõeldud 35mm filmi- ega täiskaadrsensoriga kaameratele. Objektiiv sobib kuni 24x16mm suuruse sensoriga digikaameratele.

facebook.com/tamron.eesti

Uuri lisa Photopointi veebipoest www.photopoint.ee

Photopointi esindustes* saad lisaks muule fototehnikale **rentida** ka Tamroni objektiive!

PHOTOPPOINT
ÜLEMISTE KESKUS
Tallinn, Suur-Sõjamäe 4
E-P 10-21 Tel: 603 4726

PHOTOPPOINT
KRISTINE KESKUS
Tallinn, Endla 45
E-P 10-21 Tel: 665 0400

PHOTOPPOINT
ROCCA AL MARE
Tallinn, Paldiski mnt 102
E-P 10-21 Tel: 6659277

PHOTOPPOINT
PÄRNU MNT*
Tallinn, Pärnu mnt 139
E-R 10-20, L 10-18 Tel: 655 0651

PHOTOPPOINT
LÕUNAKESKUS
Tartu, Ringtee 75
E-P 10-21 Tel: 731 5626

PHOTOPPOINT
TARTU KAUBAMAIA*
Tartu, Riia 1
E-L 9-21, P 10-19 Tel: 731 4828

PHOTOPPOINT
EEDEN
Tartu, Kalda tee 1c
E-P 9-21 Tel: 742 7868

Mikk Miidla poseerib kauni
Atlandi merihundiga

Juba kümmekond aastat kirglik kalamees Paul Luškov saanud spinninguga kiusata kodumaa veekogudel nii haugi, ahvenat, jõekui meriforelli. Süvaveekalastuse fanaatikut ta endas ei näinud. Aga siis käis ta lõpuks Norras ja sestpeale igal aastal!

Süvaveekalastuse paradisiis

Andørja

Tekst **PAUL LUŠKOV**, pildid **MARGUS MIIDLA**

Tegelikult olen selline kalamees, kes pigem ei ponnista megasaakide poole, vaid naudib kalapüüki kui protsessi, ükskõik kas siis koos kaaslastega jääl ahvenaid nokkides või üksipäini forellijõgedel matkates. Ka seda tean tänu kalapüügiharrastusele juba ammu, et Eesti Nokiat pole mõtet otsida – kauni looduse kujul on ta meil kogu aeg olemas olnud!

OLIN SKEPTILINE, kui sõber Margus mind kolm aastat tagasi Põhja-Norraste Atlanti ookeanist kala püüdma kutsus. Sealne püügiviis tundus vähe emotsioone pakkuva üle paadiserva turgutamisena. Ainus, mis tõmmet tekitas, oli loodus – Nordkapis käinuna olin piirkonna oludega kursis. Tol aastal sai skepsis siiski võitu ning ma jäin koju. Seda enam, et kevad on minu jaoks forellipüügi kõige magusam aeg.

Kui sõber nädala pärast naasis, olid temaga toimunud kummalised muutused – ükskõik millest me omavahelist vestlust ka ei alustanud, sai see veidi aja pärast alati jätku Norrast ja sealsest kalapüügist. Aeg-ajalt tõi ta välja Norras kasutatava varustusega kohvri ning arut-

les, millist lanti järgmisel korral millise kala püügiks kasutab. See kõik pani mind mõtlema, kas ka minust võiks kunagi saada samasugune fanaatiline süvaveekalastuse huviline. No vaevalt!

ON REEDE, 2011. AASTA 20. MAI VARAHOMMIK. Tarvilik toidukraam, riietus ning varustus on kaasa pakitud ning minibus kuue kalamehega asub teele. Teist aastat järjest on sihiks väike Engenesi küla Andørja saarel Põhja-Norras. Vahepeal oleme sõber Marguse abiga soetanud ka mulle ookeanikalapüügiks vajalikud ridva, rulli, landid ja palju muud. Läbi kahe aasta oleme erinevaid lante näppides arutlenud, millise kala püügiks milline peibutis parem kasutada oleks; uurinud Andørja ümbruse fjordide põhjaprofiile ning aasta varem koos fantastilise seltskonnaga, kellest tookord enamik samuti esmakordselt selle kalastusviisiga tutvust tegid, ka kohapeal ära käinud ja maitse suhu saanud, mida tähendab Põhja-Norra ookeanikalastus.

Nüüd siis taas – 1500 kilomeetrit, umbes 20 tundi, ning olemegi taas kalameeste paradisiis. Need 1500 kilomeetrit sinna ja tagasi on tegelikult selle reisi kõige

tüütum osa. Olime uurinud ka variante panna buss rongile ja sõita niiviisi Rovaniemisse või Kolarisse, või teha vahepeal ööbimispeatust kusagil Roots. Erinevatel põhjustel langes valik ikkagi sellele, et läbime vahemaa ühe jutiga, vaid bensini-jaamadades tootumispäevade tehes.

Seda otsust on toetanud ka meie kalastustiimi transpordiosakonna juhataja Märdi fantastiline vastupidavus. Vaatamata meie pidevale survele ta eriti kedagi enda asemel rooli ei luba. Mis meil siis muud üle jääbki, kui bussis pisikesel õlle saatel lobajuttu ajada, püügiplaane teha ning möödunud kordi meenutades tõdeda, et mida rohkem aega on miski kala püüdmisest möödas, sedavõrd kaalult raskemaks ning möödult pikemaks ta muutub.

EI OLE KERGE SEE HARRASTUSKALAMEHE ELU! Sellele saame veel kord kinnitust polaarjoonele jõudnuna, kui kohtame ühes parklas leedukatest kalamehi, kes väidavad ennast juba kolmandat päeva teel olevat, mida tõestab muuhulgas ka see, et osa neist on nii väsinud, et ei jaksa omapäi hästi bussist väljuda, ning teistel, küll veidi vähem väsinutel, keel ▶

Matkajatele mõeldud (tasuta) onn Andørja mägedes.

Estravel soovitab

Rendi kalamajake

Mis? Parimate kalastuspaikade läheduses asuvad majakesed, mille hinna sees on enamasti ka paadirent ja/või päevane kalastusluba kuni neljale inimesele (Norras pole ookeanil luba tarvis). Lisaks kuuluvad majade juurde kala puhastamiseks mõeldud koht ning külmik. Majakesi leidub nii kahekesi kui ka üheksakesi reisijatele.

Kus? Parimad kalastuspiirkonnad ja nende läheduses asuvad majakesed on kaardistatud hetkel Rootsis, Norras, Taanis, Saksamaal ja Austrias. Kalastuskohad on ära jagatud ka seal leiduvate kalade poolest. Nii näiteks saab vaadata, mille vastu huvi on, ning vastavalt sellele ka kalastusmajakesi broneerida.

Kuidas? Kuna majakesed asuvad tavaliselt suurematest linnadest kaugemal, siis tuleb sinna saamiseks kasutada autorendi teenuseid (juhul kui kohale ei sõideta oma transpordiga). See on hea ja mugav ka selleks, kui tekib tahtmine mõnel päeval mõnda teist piirkonda avastada. Majakesi renditakse üldjuhul nädalakaupa laupäevast laupäevani, kuid mõningatel majadel on lubatud ka lühemad rendiperioodid.

suus üsna pehmelt ringi käib. Soovisime teineteisele suuri saake ning suundusime edasi Rootsi öösse, mis mai lõpus tänu alanud polaarpäevale juba hästi valge on.

ROOTSI PÕHJAPOLSEIM LINN KIRUNA võtab meid rauamaagi kaevandamise aherainemägedest ümbritsetuna vastu kurvalt ja hallilt, nagu ka möödunud aastal. Seal alates sõidame mõneks ajaks tagasi talve, sest ületame meid Atlandi ookeanist eraldava mäemassiivi, kõrgus merepinnast suureneb ja õhutemperatuur alaneb. Tee kulgeb pikliku kujuga, veel jäätunud Torneträsiki-nimelise järve ja Euroopa Liidu kõige põhjapoolsema raudtee, Kirunat ja Norra sadamalinna Narviki ühendava rauamaagi veoks mõeldud raudtee Malmbanan'i vahel. Elevust tekitavad aeg-ajalt tee äärde ilmuvad või üle tee silkavad põdrad, jänesed ja lemmingud. Suuri põtru lugesime sinnasõidu otsal kokku 13, põhjapõtrade lugemiseks ei hakanud vaeva nägemagi.

Rootsi-Norra piir ületatud, hakkab kõrgus tasapisi vähenema. Transpordiosakonna juhataja Märt on pärast lühikest uinakut taas rooli asunud. Meie, reisijad, oleme poolunes-poolärkvel. Ja siis hakkab kurvi tagant paistma esimene fjord. See on kirjeldamatu, und peletav ja oma majesteetsusega õhku ahmima sundiv vaatepilt – sinine vesi ning sünkjad,

valgete lumemütsidega kaetud mäemürakad. Vaatamata sellele, et oled need oma ilus hingematvad vaated kunagi varem mälusoppidesse juba talletanud, vaimustud neid taas kohates üha uuesti ja uuesti.

Järelejäänud teekond kulgebki põhiliselt mööda fjordide kaldaid ning seltskonda valdavad kahetised tunded – ühest küljest soovime võimalikult kiiresti kohale jõuda, teisalt võiks kõige selle ilu nautimiseks liikumiskiirust vähendada. Lõpuks jõuame mandrit ja Andørja saart ühendava sillani, mis on piisavalt eriline vaatepilt, et pooltunnine peatus teha.

Andørja on Lofootide põhjapoolsemaid saari, kus paikneb ka seekandi kõrgeim tipp – 1276 meetrit. Saart kaheks jagav sisefjord pakub kalastajatele võimaluse tormise ookeani korral seal oma kirge rahuldada – kõrgete mäemassiivide vahel on fjordis oluliselt vähem tuult.

Saarel on head võimalused matkamiseks nii lauskmaal kui ka mägedes. Ümburuse vetes liigub ohtrasti pringleid, mõnikord ujub neid paadi ümber nii palju, et nad veidi isegi kalastamist segavad.

VARAHOMMIKUKS ON MEIE REISISIHT, ENGENESE KÜLAKESES

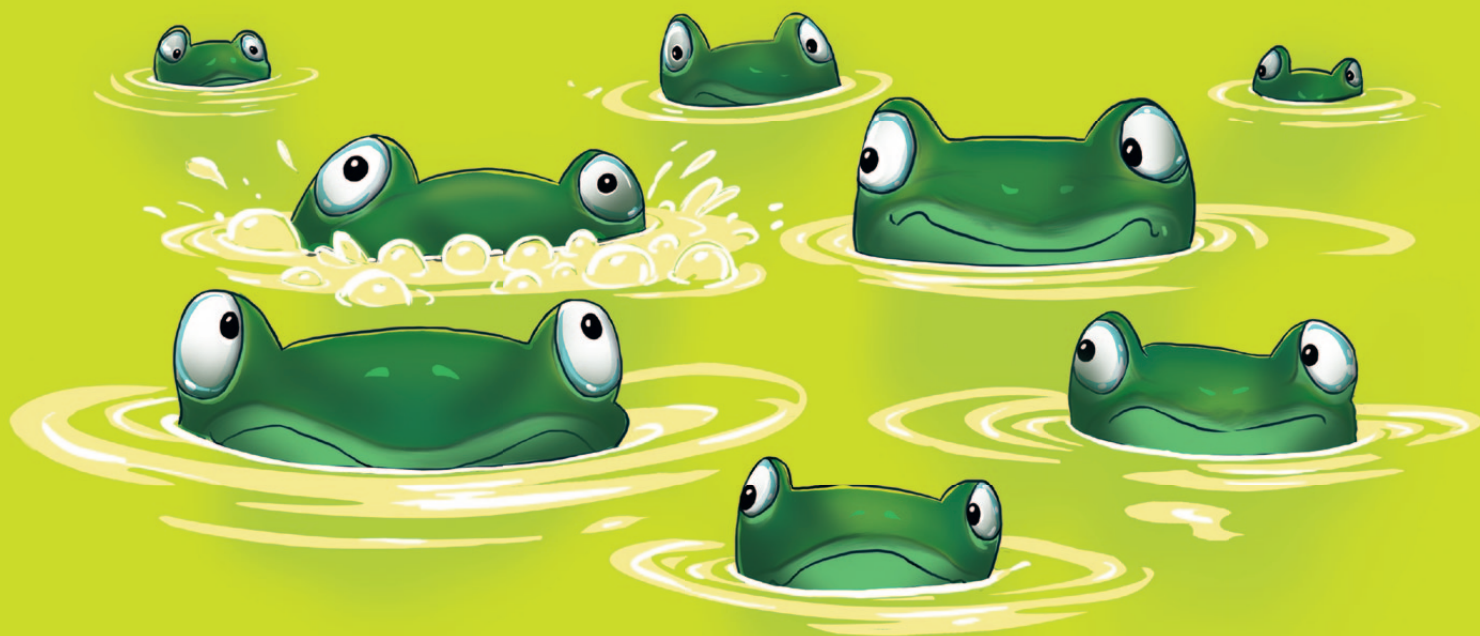
asuv kalastuslaager Andørja Adventures, saavutatud. Kuiigi ookean on siinsamas, ei mõtle meist keegi aga veel kalastamisele, sest oleme kogu oma värskuse jätnud teele. Pärast majutumist ja lühikest kosutavat uinakut ootab meid rõõmus taaskohtumine laagri omaniku Terjega (kes veel ei tea, siis Norras on Terjed meessoost).

Laager ise koosneb kuuekohalistest apartementidest või eraldi majakestest, igas korralik kööginurk. Paadid on paraja suurusega kuni neljale kalamehele, kütust saab osta sealtamast automaattanklast isegi Eesti deebetkaardiga. Kalade fileerimiseks on sadamas eraldi maja ja saagi külmutamiseks paras külmkamber.

Jaguneme kahte kolmeliikmelisse paatkonda ning meie nädalane seiklus Atlandil võib alata! Kohe esimesel päeval teeme aga vea, mida üks sealsetes vetes kalastaja teha ei tohiks. Kui ennelõunal sadamast teele asusime, oli ilm päikesepaisteline ning miski ei töotanud peatset ilmamuutust. Kuna olime kärsitud kalapüügiga alustama, siis ei olnud meil mahti ka ilmaennustusega tutvuda (laagris on wifi olemas) ning meil ei olnud selle kohta teadmist, et tuul pealelõunal tugevneb ja tormiks paisub.

Esimesel päeval ei olnud kalasaak midagi erilist, kuid õnneks jätkus meil õigel ajal oidu kalaparvede otsingud katki jätta ning üha tugevamini puhuva tuule tõttu ▶

MIS SA, KONN, KÖHID?

LOODUSLIK KÖHAROHI
SUURTELE
JA VÄIKESTELE

Köha leevendava ja röga lahtistava toimega

Prospan on valmistatud luuderohu (*Hedera helix*) lehtede kuivekstraktist. Ravimit leidub sobival kujul kõigile – täiskasvanust imikuni. Prospani saab võtta lahustuva tableti, tilkade või siirupina.

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infolehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

Müügiloa hoidja kohalik esindaja: Sirowa Tallinn AS, Salve 2c, 11612 Tallinn, tel 6 830 700

PROSPAN®

luuderohu kuivekstraktist

Engenesi sadam.

Loo autor 13,2 kg kaaluva saidaga.

paadinina sadama poole keerata. Oli ka viimane aeg, sest 15 km kojusõitu tähendas meile üha suurenevas lainetuses, riski piiril ja märgades riietes aeganõudvat ja vaevalist teekonda. Olime kohe retke alguses oma hoiatuse kätte saanud ning järgnevatel päevadel ilmaennustusega tutvumata sadamast ei lahkunud.

Ma ei taha hakata lugejaid tüütama süvaveekalastuse üksikasjade kirjeldamisega. Ühe eredama elamuse tooksin siinkohal siiski teieni. Kuna ookeanis on kalaparved pidevas liikumises, siis ei saa kunagi kindel olla, et seal, kus eelmisel aastal ilusaid saake oli saadud, aasta pärast sama seis võib valitseda. Kuigi kala on sealsetes vetes väga palju ja üldse ilma saagita jäämine on võimatu, tuleb tõeliselt ilusa kala ülesleidmiseks teinekord kannatlikult otsingutega tegeleda.

JÄRGIDA TULEB PÕHITÕDESID, et efektiivseim püügisügavus on 15–200 meetrit ning kala paikneb enamasti seal, kus sügavus kiiresti muutub. Ju on sellistes kohtades parimad toitumis- ja varjumistingimused. Olimegi parajasti ühe sellise paiga leidnud ning vintsisime rahulikult turska paati, kui miskipärast lõuna paiku äkki kala võtmine lakkas. Ütlesin paadikaaslastele, et ilmselt hakkas kalal lõunavaheaeg, ning tein et-

tepaneku landid üles kerida ning mõned võileivad manustada.

Kerimise ajal, umbes pooles vees, tundsin nõõri teises otsas mitut järsku lööki. Siis võttis ritv U-tähe kuju ning lant oli kui puu taga kinni. Umbes kolm minutit hoidsin ritva lihtsalt paigal, samas kui konksude otsa jäänud kalad siduri kärinal nõõri rullilt maha tirisid. Seejärel läks veidi rahulikumaks ning võisin hakata nõõri uuesti sisse võtma. Paadi kapten Vahur, kes kõike seda pealt vaatas, lasi samuti peibutise kiiresti põhja ning kohe järgnes ka temal võtt. Tema kalad tulid kiiremini üles ning suutsid ka meie nõõrid omavahel sassi ajada.

KUNA MINUL SAABUS MISKIL HETKEL NÕÕRI TEISES OTSAS RAHUNEMINE, siis kerisime Vahuri kaks ilusat turska välja ning hakkasime nõõre lahti harutama. Sellega

ühel pool, tundsin huvi, kas ka minu nõõri otsas veel kedagi on. Oli küll, ning tänu mõneminutilisele puhkepausile hakkas möll koos sööstudega uue hooga pihta. Siiski oli rõhkude vahe ning vastupanu osutamine kalu piisavalt kurnanud ning kolme-nelja minuti pärast lebas veepeinal kolm suurt saidat.

Hilisem kaalumine näitas, et olin tabanud kalad kaaluga 7, 8,2 ja 13,2 kg. Seega

ühe tõstega 28,4 kilogrammi! See oligi meie kalastusretke kõige saagirikkam päev. Õnneks oli meeles, et püütud kalad tuleb õhtul veel fileerida, ning jätsime vaatamata hea võtu jätkumisele püügi õigel ajal katki.

JÄRGMISEL PÄEVAL OLI MUL KONKSU OTSAS MIDAGI NII SUURT, et jõudsin teda vaid kahel korral ridvaga ülespoole tõsta, millele järgnes omakorda meetritepikkune sööst. Kolmandal tõstel purunes nөөr plaksuga ning olingi kõigest ilma.

Lõpetuseks pean tõdema, et tänaseks on minustki saanud Norra, tema looduse, fjordide, mägede ja toredate inimeste fänn. Ei kujuta enam oma elu ette ilma igakevadise kalareisita ning tavaeluga

paralleelne ajaarvamine käib selle järgi, "palju veel Norrasse sõiduni päevi on jäänud". Fakt on see, et minusuguseid on Eestis palju ja tuleb aina juurde.

Meie mullune Norra-reis õnnestus sajaprotsendiliselt ning kokku saime kätte 11 liiki kala. Määrav osa reisi õnnestumises on mõttekaaslastest seltskonnal, kes hingab ühes rütmis ja on huumorist nii läbi imunud, et isegi magades näevad välja naljakad!

Tüütu kojusõidu käigus püstitas Märta aga maailmarekordi – sõitis Engenesist kuni koduni välja, 1500 kilomeetrit ühe soojaga!

Tänavuse Norra reisini on jäänud kolm kuud ja 20 päeva. ■

Kuus soovitus

Parim aeg kalareisiks on aprillist kuni oktoobrini.

Reisi plaanimist ja kalastuslaagri otsimist alusta nii aasta enne reisi.

Infot nii laagrite kui varustuse kohta on internetis palju. Võta endale aega see üles otsida ning läbi töötada. Põhjalik ettevalmistus on õnnestumise eeldus.

Ära häbene Norra-kogemustega inimestelt nõu küsida. Kalamehed on enamasti lahke rahvas ning mida konkreetsemalt küsid, seda konkreetsemad vastused saad. Kontakte otsi taas kord interneti kalastussaitidelt.

Pea silmas, et Norrast tohib kaasa tuua 15 kg kalafileed ja ühe terve trofeekala inimese kohta. Suuremate kogustega riskida pole mõtet, sest toll kontrollib kalamehi üsna usinalt ja trahvid on soolased.

Soovitan soojalt seda kalastuslaagrit: www.andorja-adventures.com

Supersoodne!

10 korra piletid

TAVAHIND **180€**
140€

Eckerö Line'i seeriapiletitega võid sõita Tallinn-Helsingi liinil kõikidel nädalapäevadel aasta lõpuni. Pilet kehtib ka autole.

Piletid müügil Eckerö Line Tallinna kassas telefoni **66 46 000**, www.eckeroline.ee

Kahele reisijale autoga

HOMMIKUKS HELSINGISSE

59€ TAVAHIND **69€**

2 – 5 reisijale autoga

AUTOGA HELSINGISSE

TAVAHIND **57€**
T.K.K. **47€** TAVAHIND **69€**
E.P.R. **63€**

Sõiduauto max pikkusega 6 m ja kõrgusega 1,9 m

Tekipiletid E, T, K

KESKNÄDALA ERIPAKKUMINE

TAVAHIND **18€**
TÄIS- KASVAKU **16€** TAVAHIND **11€**
LAPS **10€**

ECKERÖ LINE

Tekst **KATRIN SAMLIK**

Soe Eilat

Kel kevadpuhkus või koolivaheaeg veel sisustamata ja Egiptusse parasjagu minna ei söanda, neile meenutab Katrin Samlik, et Juudamaal ootab vähem kui viie lennutunni kaugusel Eilat, kus soe Punane meri ja mõnus kliima on garanteeritud.

Gorshkov13 | Dreamstime.com

Gorshkov13 | Dreamstime.com

Witling | Dreamstime.com

Iisraeli lõunapoolseim linn piirneb lõunast Egiptuse kuurordi Tabaga ning idast Jordaaniasadama linna Al-‘Aqabah’ga. Kuigi ka Eilat on lennuväli, maanduvad suured tsarterlennukid 70 kilomeetri kaugusel keset tühermaad asuvas väikeses Ovdas, kus aeg ei kulu pikkades koridorides tuule tagaajamisele, vaid erinevates järjekordades formaalsuste täitmisele. Buss sealt Eilatisse sõidab umbes tunni ja õhtupoolikul saabudes hakkavad äkki keset pilkast pimedust üle mägede linnatuled paistma.

Teed on Iisraelis korralikud ning viitadega märgistatud, seega võivad seiklusejanulisemad ka autorenti proovida (küsi rendikontorist nõu, mis piirkondi oleks targem vältida). Lisaks Avisele ja Budgetile võid hinda pärida ka kohalikest firmadest, näiteks Shalomi kaubanduskeskuses tegutsevast Eldanist.

EILATI RANNAJOOON ON 11 KILOMEETRIT PIKK, enamik hotelle paikneb kiviklibusel põhjarannikul, kauris liiv ja suurepärase sukeldumisvõimalustega korallrand jäävad Egiptuse poole. Põhjarannikul, n-ö kuurordi keskuses asuvad restoranid, arvestatavad, ent koduse hinnaga poed ja meelelahutuskeskused, korallrand on aga vaikne ja rahulik, peamiselt veespordile keskendunud puhkajate meelispaik. Ühest teise viib mööda ranna äärt nii 4–6-kilomeetrine jalutajaile mõeldud asfalttee, aga ka takso ei ole üle mõistuse kallis. Linn on

puhas ja tsiviliseeritud ning piisavalt kompaktneljalgsi liiklemiseks.

Turismist sai Eilati oluline majandusharu 1970.–80ndatel, mis ajast pärinevad ka paljud hotellid, nii et retrohõngu on siin-seal tunda ka vaatamata pidevatele köpitsemistele. Seetõttu on näiteks paljude kesklinna hotellide basseinid tillukesed, aga mida kaugemale merest, seda uuemad on hotellid ja suuremad territooriumid.

MINU VAIELDAMATU LEMMIKHOTELL AGAMIM on näiteks rannast pea kilomeetri kaugusel, aga selle sisehoov on nagu oas keset kõrbe – kääniliselt looklevat jõge mööda toob kelner surfilaul sulle ▶

Tutvumine kommunismiga

Iisraelis tegutseb veel tänagi pea 250 ühismajandit kibutsit. See tähendab, et sinu maja, telekas ja riided ei ole mitte sinu omad, vaid kuuluvad kibutsile. Kõik liikmed teevad võrdset tööd ning vastutasuks peab kibuts neid üleval. Igas on oma lasteaiad, kool, pesumaja sportimisvõimalused, kultuuriüritused jne. Ajalooliselt on enamik kibutsid tegelnud põllumajandusega, aga üha rohkem hakatakse pilke pöörama ka tööstuse ja turismi suunas. Hinnanguliselt elab ja töötab neis u 3% elanikkonnast. Varasematel aegadel oli kibutsis kasvanul üsna raske sealt lahkuda – liikmel puudub igasugune isiklik vara, mille toel uut elu alustada. Tänapäeval aga toetavad mitmed kibutsid noorte ülikooliõpinguid (saadud laen tuleb muidugi hiljem tööga tasa teenida) ja nii tekib võimalus lisatööd teha ning alustada elu väljaspool kibutsit.

Katrin Samlik

külma joogi, mida hiigelsuurel päevitusvoodil libistada.

Põhjaranniku nii kilomeetrise vilkal promenaadil asub lisaks putkamajandusele, Surnumere toodetega hangeldavatele kauplustele ning söögi-kohtadele ka väike lõbustuspark, kus korvtooliga taeva ja maa vahel kõlkuda. Looduslike ekstreemuste otsijad saavad lasta kalakestel jalgu näksida (loomulikult mõõduka tasu eest).

VÄLJAS EINESTAMINE ON EILATIS KULUKAM KUI KODUMAAL, seega on mõistlik vaadata hotell, kus õhtusöök hinna sees. Restoranid jälgivad muidugi košeri reegleid, ehk piimatooteid ja liha ei sööda kunagi koos, nii et hommikusöögil on letid piimatoodetest loogas ning õhtuti serveeritakse laias valikus erinevaid liharoogi (v.a sealih). Tänavaputkades on levinud pitaleiva sisse keeratud kikerhernestest falafel ja shwarma.

EILATIS LEIAB TEGEVUST NII LASTELE KUI LAPSEMEELSE-TELE ja sellistega reisides külasta Dolphin Reef'i ja Underwater Observatory Marine Parki. Esimene on korallrannal asuv varjuline lahesopp, kus elab kaheksa delfiini. Veele ehitatud pontoonsildadelt saab jälgida nende söötmist või omavahelist mängu, julgemad saavad koos delfiinidega ujuda või sukelduda (lisatasu eest). Kes aga märjaks saada ei taha, võib rannabaaris kohalikku õlut nautida ja päikese käes peesitada. Delfiinirifi sissepääs maksab u 13 eurot.

Teises, ehk vee all asuvas suures merepargis on lisaks kahele vaatlusalale korallriff, hai-, rai- ja kilpkonnabasseinid, kinosaal ja palju muud. Enne külastust tasuks pargi kodulehelt uurida, mis kella-aegadel toimuvad elukate söötmised. Ei juhtu just iga päev, et närviködi saatel näed, kuidas sukelduja haisid toidab. Pargi pilet maksab u 20 eurot.

KULTUURI- JA AJALOOHUVILISTEL pole Eilatist kauge teekond ka Jeruusalemma või Jordaaniasse Petra kaljulinna. Teel Jeruusalemma tehakse peatus ka Surnumere ääres, et saaksid järele proovida, mis tunne on pinnal hõljudes raamatut lugeda. Ja loomulikult tuua kaasa Surnumere mineraalidest valmistatud soodsat kosmeetikat, kreeme ja ravimeid. Rannas asuvate dušsidega saad soolavee maha loputada ja püha linna puhtana külastada. Enne linnasaginasse sukeldumist käi ära Õlimäel, kas või vaadet nautimas. Põhilistest turistikohtadest saab ka päevaga maigu suhu: Kaljukirik, Nutumüür, Kolgata tee, Kristuse hauakirik ja Ketsemani aed on vaid mõned tuntumad kohad. ■

Sinna ja tagasi

Kevadel ja sügisel saab Eilatisse otseleennuga, muul ajal tuleb minna Helsingi kaudu või seigelda Egiptusest, mis on piiriületuse tõttu üsna aeganõudev. Sel kevadel toimub neli otsereisi, 8., 15., 22. ja 28. märtsil. Nädalase valmisreisi hinnad algavad 559 eurost. Ülalmainitud neljapäevahotell Agamim maksab nädalaks alates 845 eurost inimene koos hommiku- ja õhtusöökidega.

Katrin Samlik

estravel

Rendi villa ja ole oma puhkuse peremees!

24 h reisiabi 626 6266
estravel@estravel.ee
www.estravel.ee

Sitsiilia, Prantsuse Riviera, Hispaania päikeserannik...
Villarent lubab Sul tunda end osakesena kohalikust elust ja kultuurist.
Lai valik rendivillasid Itaalias, Prantsusmaal, Hispaanias ja Kreekas.
Nüüd uudisena ka Islandil, Montenegros ja Türgis!

Apartement päikesekullases

Sitsiilias

Rendihind nädalaks
alates **165 eurot**

Villa elegantses

Cote D'Azuris

Rendihind nädalaks
alates **273 eurost**

Apartement

Kreetaa saarel

Rendihind nädalaks
alates **291 eurot**

Luksuskorter

Costa del Solis

Rendihind nädalas
alates **242 eurost**

www.estravel.ee/villapuhkus

Näidishinnad kehtivad reisimiseks aprillis ja mais. Hind kehtib kogu apartemendi/maja rendiks laupäevast laupäevani ehk perioodiks 7 ööd ja 8 päeva. Küsi meilt ka personaalset villapakkumist vastavalt Sinu eelarvele, inimeste arvule või piirkonnale, kus sooviksid puhata!

Saffranspannkaka

ehk safranipannkook

Safranipannkook on õigupoolest ahjupannikook. Mitte just kõige tervislikum (tegu on ju koogiga), ent väga maitsev.

Gotlandi toidukultuuriga tutvudes selgus, et just see siin on saare kõige kuulsam hõrgutis. Loomulikult on saarlaste oluliseks toiduseks ka mitmel viisil valmistatud lambaliha, millest paraku pole võimalik valmistada sedavõrd originaalset rooga kui riisipudrupõhine kook.

Õnnestunud pannkook on aromaatne, õhulise tekstuuriga ja kuld-kollase sisuga. Kui oled sünninud safranisaia, siis tuleb maitse kohe tuttav ette.

Serveerimisel tasuks tähele panna, et enamik meil müüdavaid põldmarjamoose on liiga magusad. Õige maitsekoosluse saamiseks on sellises olukorras korralik hapukas mustasõstramoos igati paslik aseaine. Liigmagusa moosi asemel kasutage kas või külmutatud marju parima talvise

maitselisandi saamiseks.

Kui teile nüüd tundub, et olete midagi sarnast sünninud ka Ahvenamaal, siis on teil õigus. Ahvenamaa pannkook on väga sarnane, ühtemoodi mererootslased ju mõlemal pool. Tegelikult ma ei üllatuks, kui kuskilt tuleks ühel hetkel välja mõni meie rannarootslaste vana retseptivihik ja selguks, et sellist maiust on pakutud ka meie rannikul.

Ahvenamaa versiooni võib valmistada ka mannapudrugaga, tasub proovida.

Valmistamisel tasub tähelepanelik olla safrani suhtes, tundub, et Eestimaal on kõige mõistlikuma hinnaga safran Piprapoes Tallinnas Liivalaia tänavas. Kui safran on teile võõras maitseaine, siis tasub meelde jätta, et kõige paremini saab safranist värvi tooni kätte, kui seda leotada alkoholis (selle retseptiga sobib konjak) või lihtsalt kuumas (mitte keevas) vees.

Head maiustamist! ■

Retsept

12 – 16 inimesele

8 dl vett
4 dl pudruriisi
1 tl soola

Keeda kuni riis on vee sidunud ning lisa:
1,2 l piima
1 kaneelipulk

Keeda pudruks ja jahuta maha (ära mingil juhul jäta kuumaks!).

Seejärel lisa ning sega läbi:

8 muna
4 dl piima
2 dl suhkrut
100 g mandleid (tükelda, aga mitte liiga peeneks)
1 g safranit

Küpseta ahjupannil 200 kraadil 35 minutit. Koo-
gi valmimisele viitab küps toon. Lase koogil jah-
tuda. Serveeri põldmarjamoosi ja vahukoorega.
Otse loomulikult võib kogust vajadusel vähen-
dada ...

N.9

Number 9

RESTORAN

BRASSERIE

TERRASS

Rävala pst 4, Tallinn, 9. korrus

www.number9.ee

info@number9.ee

Broneerimine tel 639 9399

www.facebook.com/number9.ee

Brasseries Euroopa köök, peakokk Siim Ets
Restoranis Prantsuse köök, peakokk Pierre Mathon
REEDETI LIVE ESINAJA JA DJ, LAUPÄEVITI DJ

Avatud esmaspäevast laupäevani
E-N 12-23 / R 12-24 / L 15-24

Kuldkaart

- Eelisjärjekorras teenindus
- Soodustused Estraveli teenustasudest
- Boonuspunktid Estraveli kaudu tehtud tellimuste eest
- Eripakkumised ja soodustused partnerfirmadelt

Restoran Oliver

Restoran Oliver on üks hästi varjatud saladus Tallinna vanalinnas. Paljud meist ehk teavad rahvarohkel Viru tänaval seisvat härra Oliveri, kuid vähesed on otsustanud sisse astuda sisehoovi, kus ootab grill-restoran rahvusvahelise köögi ja südantsoojendava teenindusega. Restoran Oliver asub aadressil Viru tänav 3, lähem info www.oliver.ee
Soodustus 10% menüü tavahindadest.

Vihula mõis

Head uudised neile, keda on lummanud Vihula mõis ning selle juurde kuuluvad jõesaarekesed, valged kaarsillad ja suursugune mõisapark – Vihula mõis on liitunud kuldkaardi partneritega. Nüüd saavad kaardiomanikud mõisa restoranis La Boheme einestada ning saunades kümmelda tavahinnast soodsamalt. Lähem info www.vihulamanor.com.

Soodustus 10% La Boheme'i menüü tavahindadest ja sauna rendihinnast.

CityMed

On teenuseid, kus soovime vaid parimat kvaliteeti, ja üks selliseid on hamba-ravi. Kadriorus Narva maanteel asuv CityMed on just sellele pühendunud, et hambaarstil käik oleks lausa nauditav. CityMedi iseloomustab ka biomimeetiline mõtlemine – loodust jäljendav ravi. Lisaks leiab CityMedi majast erinevaid hooldusi pakkuva Olive Spa ning kohviku Amalia. Vaata lisa www.citymed.ee.
Tasuta esmane konsultatsioon ja soodustus 10% hambakliiniku teenustest ning Olive Spa ning kohvik Amalia tavahindadest. Veebruaris ja märtsis saab iga Zoomi valgendusega tasuta Desensini suuvee, hambapasta ja -harja tundlikele hammastele.

Securitas Eesti

Kui Estravel aitab klientidel end kindlustada reisil olles, siis turvaettevõtte Securitas aitab samal ajal ka sinu kodu eest hoolitseda. Securitas Eesti kuulub maailma suurimale turvakontsernile ning pakub valve-, video, läbi-pääsu- ja tuletõrjesüsteeme, tehnilist ja mehitatud valvet ning patrullteenust. Lähem info www.securitas.ee.

Soodustus 15% uutele eraklientidele kõikide tehnilise valve teenuste hindadest (v.a hooldus ja paigaldatav tehnika).

XX sajand

XX sajand on hubane kohtumispaik Tallinna vanalinnas, mis kannab endas mõnusat eelmise sajandi meeleolu, austades selle kunsti ja kultuuri – seda nii köögis kui salongis. Igapäevaseks kaaslaseks on tasane muusikavalik, filmiõhtu ning elav muusika kolmel korral nädalas. Menüü ning kavaga saad lähemalt tutvuda www.facebook.com/XXSajand.
Soodustus 10% menüü tavahindadest.

estravel

Põhjuse leiab alati!

24 h reisiabi 626 6266
estravel@estravel.ee
www.estravel.ee

Estraveli laevapiletite ostukeskkond internetis - lihtne ja soodne!

estravel.laevapiletid.ee

Sooduspakkumised Helsingisse

Saabu stiilselt! Hommikune laevasõit, ülesõidu-kajut, hommikusöök ja värsked ajaleht alates 39 €/reisija.

Sõpradega suusatama!
2 reisijat ning auto ülevedu alates 51 €/suund

Lihtne!

puhkuseks
valmis

IXUS 230HS
239€

PowerShot S100
469€

PowerShot G1X
799€

Auga väljateenitud suvi

Nizzas, Tbilisis, Veneetias, Hannoveris, Viinis või mujal

 ESTONIAN AIR

www.estonian-air.ee